

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 800 fr. per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, Antwerpen

Aspecten van de inwerking van het Gerechtelijk Wetboek op de civielrechtelijke bepalingen van de wet van 8 april 1965, inzake rechtspleging en volstreckte bevoegdheid.

door J. DELVA, Rechter in de Jeugdrechtbank te Brussel.

I. Gerechtelijk Wetboek : gemeen recht.

1. Het Gerechtelijk Wetboek geldt, luidens artikel 2 van de voorafgaande bepalingen van dit wetboek, als gemeen recht inzake rechtspleging ⁽¹⁾.

De in datzelfde wetboek geformuleerde regelen zijn inderdaad van toepassing op alle procedures, behoudens wanneer deze worden geregeld :

- 1) door niet uitdrukkelijk opgeheven wetsbepalingen ;
- 2) door rechtsbeginselen, waarvan de toepassing niet verenigbaar is met de toepassing van de bepalingen van dit wetboek.

Daaruit volgt dat zodra een speciale wet procesregelen voorziet, andere dan die welke in het gerechtelijk wetboek voorkomen, die procesregelen de voorrang moeten genieten op de bepalingen van ditzelfde wetboek.

Dat is meer bepaald het geval met de wet van 8 april 1965. Maar het geldt slechts voor de zaken die uitdrukkelijk bij deze wet zijn geregeld, ⁽²⁾, bij voorbeeld voor al wat betrekking heeft op de aanhangigheid (saisine) bij de jeugdrechtbank, in het raam van art. 45/1 van gemelde wet. Dat is ook het geval voor de algemene principes inzake jeugdbescherming, die met de bepalingen van het gerechtelijk wetboek niet verenigbaar zouden zijn.

2. Logischerwijs moeten de bepalingen van het gerechtelijk wetboek — wetboek van gemeen recht — worden toegepast in alle procesrechtelijke aangelegenheden die door de wet van 8 april 1965 niet zijn geregeld.

Voormeld artikel 2 van het gerechtelijk wetboek is echter op dit tijdstip nog niet in werking gebracht. Weliswaar zijn krachtens art. 6 van de overgangsbepalingen van het Gerechtelijk Wetboek de regelen betreffende de gedinghandelingen, de rechtsmiddelen, de bewarende beslagen en de middelen tot tenuitvoerlegging met ingang van 1 januari 1969 toepasselijk geworden op alle procedures die er niet van afwijken.

Maar globaal genomen gelden de bepalingen van dit wetboek, die krachtens het Koninklijk Besluit van 4 november 1968 en de vorige Koninklijke Besluiten in werking zijn getreden, tot dusver niet als gemeen recht inzake rechtspleging. Dit is o.m. het geval voor de regelen

betreffende de behandeling en de berechting (art. 731 en volg. G.W.)

Desniettemin zijn deze bepalingen dwingend voor de onder titel II hoofdstuk II van de wet van 8 april 1965 bedoelde burgerlijke procedures, om de goede reden dat luidens artikel 62 van deze wet de algemene wetsbepalingen inzake burgerlijke rechtspleging op diezelfde procedures toepasselijk zijn.

3. Gelet op artikel 2 van het Gerechtelijk Wetboek bestaat geen twijfel nopens de toepasselijkheid van de op heden inwerkinggetreden bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de rechterlijke organisatie en de bevoegdheid. Zulks onder voorbehoud van het door artikel 3 van de voorafgaande bepalingen gevestigde principe, in verband met het overgangsrecht.

Op het stuk van de rechterlijke inrichting zijn thans in werking getreden : benevens de artikelen 114 tot 127, 149 en 166, 217 tot 253 betreffende de hoven van Assisen en het opmaken van de lijsten van gezworenen ; 131, 136, 285, 292, 354, 380, 382 betreffende de documentatiedienst bij het Hof van Cassatie, de artikelen 428 tot 555 betreffende de balies en de deurwaarders (K.B. van 3 augustus 1968).

Inzake bevoegdheid zijn enkel de artikelen 611 en 625 op dit ogenblik van kracht. Artikel 611 heeft betrekking op de vernietigingsmacht van het Hof van Cassatie ten aanzien van de reglementen van de Algemene Raad van de Nationale Orde der Advocaten. Artikel 625 brengt een geografische verduidelijking inzake territoriale bevoegdheid.

Voor de volstreckte bevoegdheid en de bevoegdheidsgeschillen zie verder onder VIII en IX.

II. Inschrijving in het register der verzoekschriften.

4. Overeenkomstig de richtlijnen verstrekt door de Administratie van Financiën, worden in het bij artikel 1027, lid 2 van het Gerechtelijk Wetboek bedoeld register der verzoekschriften ingeschreven, de rechtsplegingen die worden ingeleid anders dan door dagvaarding, in de bij artikelen 148, 302 lid 3, 311 bis, 355, 360, 373, 389, lid 1, 477, 478, 479 en 485 van het Burgerlijk Wetboek, 4 en 5 van

het Wetboek van Koophandel, 34 en 36 van de Wet van 10 maart 1900 op het Arbeidscontract, zoals gewijzigd bij de wet van 8 april 1965.

De administratie beoogde hier wel degelijk de verzoekschriften die overeenkomstig artikel 45/1' van deze wet tot de Jeugdrechtbank worden gericht ⁽³⁾. Het was dus blijkbaar verkeerd alle bij de wet van 8 april 1965 bedoelde burgerlijke procedures met het oog op de inschrijving in het register der verzoekschriften op dezelfde leest te schoeien. Kwamen inderdaad niet in aanmerking voor dergelijke inschrijving : de procedures strekkende tot homologatie van adoptie (art. 355 al. 1 B.W. zoals gewijzigd bij art. 18 van de wet van 8 april 1965), destijds ingeleid door overlegging van de acte aan de heer Procureur des Konings, (hoewel sinds de wet van 21 maart 1969 - Staatsblad 12 april 1969 : door verzoekschrift bij de jeugdrechtbank : nieuw art. 350, paragraaf 2 B.W.) de procedures tot ontvoogding, ingeleid door overlegging, op initiatief van de vrederechter, van het proces-verbaal van beraadslaging van de familieraad (art. 478, mid. 2 B.W. zoals gewijzigd bij art. 21/2 wet van 8.4.65); de in dezelfde vorm ingeleide procedures tot intrekking van ontvoogding (art. 479 B.W., art. 21/3 wet 8.4.65), de procedures intrekking ontvoogding op verzoek van de Procureur des Konings (art. 485 B.W. 21/4 wet 8.4.65).

Oud artikel 45-1 van de wet van 8.4.65 bepaalde trouwens dat het aanhangig maken bij de jeugdrechtbank, bij wijze van ondertekend verzoekschrift of bij dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie, in de aangelegenheden bedoeld in de burgerrechtelijke bepalingen, onder titel II, hoofdstuk II, gebeurde «onverminderd de artikelen 355, 360, 478 en 479 van het Burgerlijk Wetboek».

Het nieuw artikel 45-1 van gemelde wet, zoals gewijzigd door artikel 5 van de wet van 21 maart 1969 betreffende meer bepaald de «Adoptie en Wettiging door Adoptie» (Staatsblad van 12 april 1969), laat de vorm waarin de vordering voor de jeugdrechtbank wordt ingesteld onaangeroerd, maar stelt de wijze van inleiding bij verzoekschrift toepasselijk ook op de gevallen bedoeld in de nieuwe artikelen 361 par. 3 (terugplaatsing van het kind onder de ouderlijke macht van de oorspronkelijke ouders, bij overlijden van adoptant(ten) —) en 367, par. 7, laatste lid (idem bij herroeping van adoptie ten aanzien van één der adopterende echtgenoten. Zulks «...onverminderd» de nieuwe artikelen 350 (homologatie van adoptie), 353 (uitspraak inzake adoptie, in geval van onverantwoorde weigering), 367, par. 2 (vordering tot herroeping van adoptie) van het Burgerlijk Wetboek, en de artikelen 478, 479 van dit wetboek.

Ten gevolge van die administratieve maatregel wordt de verzoeker een recht van 200 fr opgelegd dat door de wet van 8 april 1965 niet is voorzien, ter vervanging van het vroegere rolrecht (art. 269 Wetboek Registratierechten). Het voormalig systeem was inderdaad zo geregeld dat de rekwesten die bij de jeugdrechtbank bij toepassing van art. 45/1 van voormelde wet werden ingediend, de heffing van een griffierecht van inschrijving op de rol met zich brachten. Zulks omdat men de mening was toegedaan dat deze verzoekschriften een betwiste zaak aanhangig maakten.

Naar het antwoord van de Minister van Financiën op een parlementaire vraag van de Heer Defraigne, geformuleerd op 1 juni 1967, konden de procedures betreffende het arbeidscontract en het contract van dienstneming bij de marine, alsook de ten verzoeken van het Openbaar Ministerie bij dagvaarding ingestelde procedures (art. 162, 5 bis en 14 wetboek registratierechten) van dit rolrecht worden vrijgesteld (met referte naar art. 279/1-1° van hetzelfde wetboek). ⁽⁴⁾.

Feitelijk gold deze vrijstelling voor de verzoekschriften

tot homologatie van adoptie en tot emancipatie alsook voor alle procedures die betrekking hadden op niet betwiste zaken. Deze verzoekschriften waren enkel onderhevig aan het zegelrecht van 60 fr.

5. Door het recht van inschrijving in het register der verzoekschriften (ten bedrage van 200 fr) bij eenvormige maatregel op te leggen voor alle bij de jeugdrechtbank anders dan bij dagvaarding ingeleide procedures, zonder onderscheid, heeft de Administratie van Financiën een initiatief genomen dat willekeurig voorkomt en juridisch niet verantwoord is (zie verder nr. 17). ⁽⁵⁾

Weliswaar wordt de te volgen rechtspleging door artikelen 1025 tot 1034 van het Gerechtelijk Wetboek geregeld, wanneer de vordering op verzoekschrift wordt ingeleid, maar het is niettemin zo dat indien deze wetsbepalingen in principe op alle procedures op verzoekschrift toepasselijk zijn, ongeacht of die procedures tegensprekelijk zijn, al dan niet ⁽⁶⁾, die toepassing is uitgeschakeld zodra het gaat om bij speciale wetten geregelde procedures ⁽⁷⁾.

Bijgevolg schijnen de verzoekschriften die overeenkomstig art. 45/1 van de wet van 8 april 1965 worden ingediend, niet voor inschrijving op het algemeen register der verzoekschriften noch voor heffing van het desbetreffend recht van inschrijving in aanmerking te komen, des te minder wanneer deze verzoekschriften een betwiste zaak aanhangig maken.

Inderdaad, hoewel artikel 1025 G.W. geen onderscheid maakt naar gelang de door het Gerechtelijk Wetboek geregelde procedure op verzoekschrift al dan niet eenzijdig is, toch moet erop worden gewezen dat de bijzondere procedure voor de jeugdrechtbank die wordt ingesteld bij door de betrokken persoon ondertekend verzoekschrift ⁽⁸⁾ aanleiding geeft tot een tegensprekelijk debat dat besloten wordt met een vonnis, terwijl de rechtspleging op eenzijdig verzoekschrift — dat uitsluitend door een advocaat mag worden neergelegd (art. 1027 G.W.) — in raadkamer verloopt en haar ontknoping vindt in een bevelschrift ⁽⁹⁾.

6. De Koninklijke Commissaris voor de Gerechtelijke Hervorming gaf als zijn mening te kennen dat de rechtspleging op eenzijdig verzoekschrift enkel mag worden benut :

1. in de uitdrukkelijk door de wet bedoelde gevallen meer bepaald de gevallen vermeld in het IIIde deel van het Gerechtelijk Wetboek gewijd aan de bevoegdheid (o.m. art. 575, 587, 594 en 606 van het ontwerp).

2. wanneer, bij gebreke aan tegenstrever, de tegensprekelijke procedure niet kan worden in werking gebracht ⁽¹⁰⁾.

Aldus beschouwd, is het de wetgever die de toepassingsvoorwaarden van de rechtspleging op verzoekschrift bepaalt. Zonder belang is, in dit opzicht, de qualificatie waardoor de vordering onder de willige of de eigenlijke rechtspraak wordt ondergebracht.

Voormelde criteria komen hier bezwaarlijk aan bod. Het is helemaal niet zo klaarblijkelijk dat de voor de jeugdrechtbank op verzoekschrift ingestelde procedures, waarbij geen tegenstrever te pas komt, op het register der verzoekschriften moeten worden geboekt.

Bovendien heeft de wetgever zich zo scherp rekenschap gegeven van het bijzonder karakter van het door het Gerechtelijk Wetboek ingestelde mechanisme, dat hij dit mechanisme slechts oplegt, in zover de wet er niet uitdrukkelijk van afwijkt (art. 1025 G.W. — zie ook nr. 5 hierboven en verder nr. 19).

De inschrijving in het register der eenzijdige verzoekschriften en de heffing van het desbetreffend recht, welke ten onrechte worden toegepast op de bij de jeugdrecht-

bank ingestelde procedures op verzoekschrift, zijn dus eveneens betwistbaar voor de procedures met niet tegensprekelijk karakter, waarvan sommige niet eens bij verzoekschrift worden ingeleid, als daar zijn de ontvoogding, de machtiging tot het afsluiten van een arbeidscontract. Deze procedures worden trouwens besloten door een in openbare zitting gewezen vonnis en hebben niets gemeens met de eenzijdige rechtspleging die door artikelen 1025 en volgende van het G.W. is voorgeschreven (zie boven nr. 4).

De gevallen waarbij de zaak op vordering van de Procureur des Konings bij de jeugdrechtsbank wordt ahangig gemaakt schijnen evenmin vatbaar voor gelijkstelling met de door deze bepalingen geregelde rechtspleging op eenzijdig verzoekschrift. Worden aldus op verzoek van het openbaar ministerie ingeleid, zekere procedures inzake hoede van kinderen na echtscheiding (art. 302 B.W. gewijzigd bij art. 16 wet van 8 april 1965), arbeidscontract (art. 34 en 36 wet 10 maart 1900, gewijzigd bij art. 25 wet van 8 april 1965) intrekking van ontvoogding (art. 485 lid 2 B.W. gewijzigd bij art. 20 wet 8 april 1965), intrekking van de machtiging om handel te drijven (art. 5 wetboek van koophandel zoals gewijzigd bij art. 5 van voormelde wet).

7. De anomalieën van het huidige stelsel kunnen best ongedaan worden gemaakt door een meer functionele methode die beter aan het apart karakter van de burgerrechtelijke activiteit van de jeugdrechtsbank is aangepast. Waarom niet ten gerieve van deze rechtbank een afzonderlijke rol ingevoerd, met gereduceerd tarief waarop alle zaken die een betwisting inhouden zouden worden geboekt, terwijl dan alle niet voor betwisting of tegenspraak vatbare zaken op een register ad-hoc kosteloos zouden worden ingeschreven en slechts aan een eenvormig zegelrecht onderworpen?

III. Overgangsbepalingen.

8. Het principe van het overgangsrecht dat in artikel 6 van de overgangsbepalingen van het Gerechtelijk Wetboek is vastgelegd, is sinds 1 januari 1969 toepasselijk op de bij de jeugdrechtsbank op dat tijdstip aanhangige procedures.

Luidens dit art. 6 zijn de bepalingen betreffende de rechtspleging enkel van toepassing op de gedinghandelings, de rechtsmiddelen, de bewarende beslagen en de middelen tot tenuitvoerlegging, die werden verricht of aangewend na de datum van uitwerkingtreding van deze bepalingen, terwijl «de handelingen die geldig voordien zijn verricht, geldig blijven, hoewel zij volgens de nieuwe wet onregelmatig of laattijdig zouden zijn».

Deze bepaling is een toepassing van het algemeen beginsel gesteld in art. 3 van de voorafgaande bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, dat luidt als volgt: «De wetten op de rechterlijke organisatie, de bevoegdheid en de rechtspleging zijn van toepassing op de hangende rechtsgedingen, zonder dat die worden onttrokken aan de instantie van het gerecht waarvoor zij op geldige wijze aanhangig zijn, en behoudens de uitzonderingen bij de wet bepaald».

Bedoeld artikel 3, dat tot dusver nog niet in werking is getreden, bekrachtigt de tweevoudige regel betreffende de wettenconflicten in de tijd, en wel:

1. De nieuwe wet heeft geen terugwerkende kracht;
2. De nieuwe wet is onmiddellijk van toepassing;

§ 1. De termijnen van verschijning.

9. De weerslag van deze regel op de duur en de berekeningswijze van de termijnen is uiterst kies. De regel

blijft niettemin zonder invloed op de overeenkomstig artikel 45-1 van de wet van 8 april 1965 ingestelde procedures op verzoekschrift.

Voor de procedures is immers geen verschijningstermijn voorgeschreven.

Wat de bij dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie ingeleide rechtsplegingen betreft (art. 45-1 in fine), hier zal de algemene door artikel 707 van het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven termijn van 8 dagen moeten worden in acht genomen, vermits bij ontstentenis van aanduiding in de wet van 8 april 1965, de wetsbepalingen inzake burgerlijke rechtspleging, behoudens afwijking, toepasselijk zijn (art. 62 van gemelde wet).

Een verduidelijking — die geen afwijking is — wordt aangetroffen in het nieuw artikel 160bis van het Burgerlijk Wetboek, ingevoerd door art. 13-2 van de wet van 8 april 1965. Dit artikel bepaalt dat bij weigering tot toestemming in het huwelijk van een minderjarige, de vordering wordt ingeleid bij dagvaarding tegen een bepaalde dag en dat de termijn van verschijning acht dagen is. Deze termijn valt samen met de bij artikel 707 van het Gerechtelijk Wetboek opgelegde algemene termijn.

Gebeurlijk zal artikel 708 van het Gerechtelijk Wetboek, waarbij de verkorting van de termijnen in spoedeisende gevallen wordt geregeld, toepassing moeten vinden.

Overeenkomstig de voormelde regel mag redelijkerwijs worden aangenomen dat de dagvaardingstermijnen die vóór 1 januari 1969 geldig zijn ingegaan, verstreken zijn op de datum die in het stelsel van de wet van 8 april 1965 was voorzien.

§ 2. De termijnen inzake rechtsmiddelen.

10. De weerslag van de regelen betreffende het overgangsrecht op de termijnen die voor het uitoefenen der rechtsmiddelen zijn voorgeschreven (artikel 1042 en volgende Gerechtelijk Wetboek), is vrij ingewikkeld en omstreken ⁽¹¹⁾.

Op het vlak van het gemeen recht is het probleem minder acuut sinds 15 maart 1969. Althans voor het instellen van hoger beroep tegen de door de burgerlijke rechtbanken gewezen vonnissen, die vóór 1 januari 1969 werden betekend.

Voor de vonnissen op tegenspraak begon de termijn voor hoger beroep — termijn van twee maanden — te lopen van de dag van de betekening, terwijl diezelfde termijn voor de verstekvonnissen pas aanving de dag waarop het verzet niet meer ontvankelijk was. In dit laatste geval werd de globale termijn voor hoger beroep met 15 dagen verlengd. (artikel 157, 158 en 443 Wetboek Burgerlijke Rechtspleging.)

Minder eenvoudig is het geval van het vonnis dat vóór 1 januari 1969 gewezen, na deze datum, soms maanden of jaren nadien, betekend wordt. Naar de rechtspraak van het Hof van Cassatie zou de termijn voor het aanwenden van een rechtsmiddel deze zijn welke op het tijdstip van het vonnis toepasselijk was ⁽¹²⁾.

11. Deze verwikkelingen zijn de rechtspleging voor de jeugdrechtsbank bespaard gebleven.

De verzetstermijnen komen niet ter spraak in de wet van 8 april 1965. De vonnissen in burgerlijke zaken zijn niet vatbaar voor verzet (artikel 58, lid 2 van deze wet).

De termijn voor hoger beroep levert geen moeilijkheid op. Het hoger beroep tegen de in burgerlijke zaken door de jeugdrechtsbank gewezen vonnissen moet steeds worden ingesteld bij verzoekschrift ten griffie van het hof van beroep «binnen een maand na de uitspraak» (artikel 58, lid 2 wet van 8 april 1965) idem inzake homologatie van

adoptie : artikel 356 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek), terwijl de termijn van één maand blijkens artikel 1051 Gerechtelijk Wetboek pas begint te lopen van de dag van de betekening.

Op deze regel bestaan twee belangrijke uitzonderingen :

1) Het hoger beroep inzake adoptie — door de procureur des Konings, de adoptant, de geadopteerde of door de tussenkomende partijen — moet worden ingesteld «binnen de termijn van een maand te rekenen van de kennisgeving van het vonnis», wet van 21 maart 1969 — Staatsblad van 12 april 1969), terwijl volgens het voormalig artikel 356, lid 1 B.W. het hoger beroep diende te worden ingesteld binnen de dertig dagen na de uitspraak.

2) Het hoger beroep inzake *weigering tot huwelijksstemming*, ten aanzien van minderjarigen, moet worden ingesteld binnen *vijftien dagen na de uitspraak*, of na betekening indien het vonnis bij *verstek* gewezen is (artikel 13-2 wet van 8 april 1965, 160 bis van het Burgerlijk Wetboek).

Afgezien van dit laatste geval bestaat er dus geen aanleiding tot betekening om de termijn voor hoger beroep te doen lopen.

De wet van 8 april 1965 wijkt hier kennelijk af van het systeem van het Gerechtelijk Wetboek, hetwelk luidens zijn artikel 2 (nog niet in werking) enkel toepasselijk is in zover de rechtspleging niet op een andere wijze wordt geregeld «door niet uitdrukkelijk opheffen wetsbepalingen».

Het vóór 1 januari 1969 regelmatig ingestelde hoger beroep moest dus normaal verstrijken na verloop van de bij de wet van 8 april 1965 gestelde termijn van een maand na uitspraak, behoudens in de voormelde twee uitzonderingsgevallen.

Voor de Cassatietermijnen zijn de door artikel 1073 van het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven regelen van gemeen recht toepasselijk.

Luidens nieuw artikel 352, § 1 van het Burgerlijk Wetboek (wet van 21 maart 1969 betreffende meer bepaald de «Adoptie en Wettiging door Adoptie» (Staatsblad van 12 april 1969) wordt de termijn om zich in cassatie te voorzien op drie maanden gebracht, zoals voorzien door artikel 1073 Gerechtelijk Wetboek. Deze termijn gaat in vanaf de kennisgeving en heeft schorsende kracht. De adoptie kan uiteraard niet worden overgeschreven en gevolg hebben zolang de termijn niet verstreken is. Dit biedt geen bezwaar, vermits de overschrijving van het vonnis of van het arrest de adoptie toch doet terugwerken tot de datum van de akte (Verslag Hambye, Parl. Besch. Senaat — 358 — zitting 1966-67 — 4 november 1967, blz. 28).

IV. Instelling van de vordering.

12. De op 1 januari 1969 in werking getreden beschikkingen van het Gerechtelijk Wetboek zijn krachtens art. 62 van de wet van 8 april 1965, behoudens afwijking, toepasselijk op de in titel II, hoofdstuk II van deze wet bedoelde civielrechtelijke procedures. Bijgevolg hebben een aantal van de door het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven procesregelen een weerslag op de burgerlijke procedures die bij de jeugdrechtbank worden aanhangig gemaakt.

In aansluiting hiermede weze aangestipt dat de gemeenrechtelijke procesregelen, onder het in de wettekst gemaakte voorbehoud, toepasselijk zijn inzake herroeping van adoptie. Het nieuw artikel 367, par. 2 van het Burgerlijk Wetboek (wet van 21 maart 1969) bepaalt : «De vordering tot herroeping wordt, onder het hiernavolgend voorbehoud, ingesteld, behandeld en uitgewezen overeenkomstig de gewone regels van rechtspleging en bevoegdheid». (zie voor het détail art. 367, par. 2 tot en met § 7).

§ 1. Rechtsingang door dagvaarding (art. 700 en volgende)

13. Desbetreffende regelen zullen niet enkel toepasselijk zijn in de gevallen waarin de wet van 8 april 1965 de rechtsingang door dagvaarding op verzoek van het Openbaar Ministerie voorziet. Zij zullen ook als richtsnoer moeten dienen in de door artikel 45-1 van de wet bedoelde procedures op verzoekschrift, in zover diezelfde wet van 8 april 1965 er niet van afwijkt.

14. Luidens artikel 720 van het Gerechtelijk Wetboek wordt voor iedere zaak die op de algemene rol is ingeschreven een dossier van de rechtspleging aangelegd. Blijkens artikelen 716 tot 718 van dit wetboek is de inschrijving op de algemene rol voorbehouden aan de zaken die door dagvaarding worden ingeleid⁽¹³⁾. Strict genomen moet het dossier van de rechtspleging dus niet worden aangelegd bij de vorderingen in kort geding of op verzoekschrift, die overeenkomstig art. 712 G.W. op bijzondere rollen worden ingeschreven. (Zie voor de vorderingen op verzoekschrift, art. 1027, lid 26 W).

Het ligt nochtans in de lijn van het door de wetgever gehuldigde systeem, dat deze formaliteit zou worden nageleefd in alle procedures die voor de uitoefening van de rechtsmiddelen in aanmerking komen.

Het procédé van het dossier van de rechtspleging, zoals in artikel 721 G.W. uitgestippeld, heeft tot doel niet enkel partijen te ontlasten van de tijdrovende en bovendien lang niet kosteloze inzameling van de vereiste processtukken, ter beoordeling van het geschil, maar bovendien de rechter, ook de rechter in hoger beroep of in Cassatie, onverwijd en volledig in te lichten nopens de stand en de toedracht van het geding.⁽¹⁴⁾

De vraag is of de summierere procesvormen die voor de jeugdrechtbanken — meer bepaald met betrekking tot de procedures op verzoekschrift — gangbaar en gebruikelijk zijn, deze rechtscolleges wel degelijk ontslaan van de bij artikelen 720 G.W. opgelegde verplichting, waarvan in de wet van 8 april 1965 trouwens niet wordt afgeweken. De omstandigheid dat doorgaans minder stukken voor de samenstelling van het dossier van de rechtspleging moeten worden ingezameld, kan de taak van de griffier bij de jeugdrechtbank slechts vereenvoudigen. De voordelen van het systeem zijn onbetwistbaar.

15. Wat de *verplichte vermeldingen* betreft die zijn opgelegd voor de inhoudsopgave van de exploiten van rechtsingang, is de toepassing van artikelen 43 en 702 G.W., bindend, telkens als een zaak voor de jeugdrechtbank op verzoek van het Openbaar Ministerie bij dagvaarding wordt ingesteld (art. 45-1 in fine van de wet van 8 april 1965).

16. Voor de termijnen van verschijning, zie n° 9 - hierboven.

§ 2. De vrijwillige verschijning.

17. Blijkens art. 706 van het Gerechtelijk Wetboek is de *vrijwillige verschijning van partijen* voor de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel een van de vormen waarin de hoofdvordering kan worden ingesteld. (één van de drie : dagvaarding, verzoekschrift, vrijwillige verschijning).

Art. 45-1 van de wet van 8 april 1965 bepaalt duidelijk de wijze waarop de zaken, die onder de civielrechtelijke bevoegdheid van de jeugdrechtbank ressorteren, bij deze rechtbank worden aanhangig gemaakt. Het gaat hier om een rechtspleging sui generis, die doorgaans wordt ingesteld op verzoekschrift en in een aantal gevallen bij dagvaarding op benaerstiging van het Openbaar Ministerie. Deze vormen van rechtsingang wijken reeds af van die welke daaraan mutadis mutandis in het gerechtelijk wet-

boek beantwoorden. (dagvaarding, art. 700 en volgende; verzoekschrift, art. 1025 en volgende).

De toepassing van de bepalingen betreffende de rechtsingang door vrijwillige verschijning (art. 706 G.W.) is bezwaarlijk verenigbaar met het door art. 45-1 van de wet van 8 april 1965 voorgeschreven stelsel van rechtsingang.

Art. 54, lid 2 van deze wet kent de jeugdrechtsbank trouwens de macht toe om te allen tijde de persoonlijke verschijning van partijen te bevelen. Artikel 57 voorziet het verhoor en de voortzetting van het debat in de raadkamer (vgl. art. 992, en volgende, G.W. betreffende het verhoor van partijen in raadkamer - Deze bepalingen zijn nog niet in werking gebracht.)

* * *

Nieuw artikel 350 § 3 Burgerlijk Wetboek (wet van 21 maart 1969 betreffende meer bepaald de « Adoptie en de Wettiging door adoptie » voorziet insgelijks de mogelijkheid om de verschijning in raadkamer te gelasten, en wel van alle personen die de rechtbank geraden acht te horen. Deze oproeping in raadkamer is zelfs verplichtend gesteld, indien de procureur des Konings of een van de personen wier oordeel hij verplicht is te vragen, betreffende de adoptie een ongunstig advies heeft uitgebracht.

Dezelfde bepaling preciseert bovendien: « die persoon wordt eveneens opgeroepen en, indien hij verschijnt, kan hij bij eenvoudige akte verklaren in het geding te willen tussenkomen ».

Te noteren dat de oproepingen door de griffier aan de betrokken personen worden gericht « *bij gerechtsbrief* ».

Dezelfde wetsbepaling voorziet tenslotte de mogelijkheid om de minderjarige kandidaat-geadopteerde « buiten tegenwoordigheid van de andere partijen » te horen.

18. De facultatieve vertegenwoordiging door een advocaat levert geen moeilijkheid op. Die verschijning bij advocaat is voorzien zowel door art. 728 G.W. als door art. 54, lid 1 van de wet van 8 april 1965.

§ 3 Rechtsingang door verzoekschrift (art. 1025 en volgende G.W.)

19. Het mechanisme van de inleiding van de vordering op niet tegensprekelijk of eenzijdig verzoekschrift, zoals geregeld bij artikelen 1025 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, is in principe niet toepasselijk op de zaken die in aanmerking komen voor de bij art. 45-1 van de wet van 8 april 1965 ingestelde rechtspleging op verzoekschrift.

Art. 1025 G.W. laat hier niets aan duidelijkheid te wensen over: « Behoudens in de gevallen waarin de wet er uitdrukkelijk van afwijkt, zijn de rechtsplegingen op verzoekschrift geregeld zoals in deze titel is bepaald » In het verslag Hermans wordt in verband hiermede gepreciseerd dat desbetreffende bepalingen enkel « van toepassing zijn voor zover geen bijzondere wet de rechtspleging op verzoekschrift regelt » en dat « dit geldt zowel voor de vroegere wetten als voor de wetten die na de goedkeuring van het Gerechtelijk Wetboek tot stand komen » (10).

Nu behoeft het wel geen betoog dat de wet van 8 april 1965 een aparte procedure op verzoekschrift heeft uitgestippeld, welke functioneel is gericht op een zo doeltreffend mogelijke berechting van de ter kennisneming van de jeugdrechtsbank voorbehouden geschillen. Debe uiterst soepele rechtspleging wordt hoofdzakelijk geregeld door de artikelen 45-1, 51, 54 en 62 van voormelde wet: verzoekschrift ondertekend en neergelegd door de in art. 45-1 aangeduide personen; oproeping voor de jeugdrechtsbank door de griffier; mogelijke vertegenwoordiging door advocaat; mogelijkheid voor de jeugdrechtsbank om te allen tijde de persoonlijke verschijning van partijen te bevelen voor het overige, toepassing van de algemeen geldende wetsbepalingen inzake burgerlijke rechtspleging, behoudens afwijking.

Bij de algemene regel zullen de door artikelen 1025 en volgende voorgeschreven regelen derhalve slechts toepassing kunnen vinden in zover ze de rechtspleging op verzoekschrift, zoals die door de wet van 8 april 1965 is geregeld, aanvullen zonder het normale spel ervan te verstoren.

* * *

De aandacht moet worden gevestigd op de krachtens artikel 5 van de wet van 21 maart 1969 op de « Adoptie en Wettiging door adoptie » ingevoerde wijziging van artikel 45-1 van de wet van 8.4.1965. Luidens deze gewijzigde bepaling van voormeld art. 45-1 worden de vorderingen strekkende tot het terugplaatsen van de minderjarige geadopteerde onder de ouderlijke macht van de oorspronkelijke ouders, bij overlijden van de adoptant (en) (nieuw art. 361 § 3 B.W.) of bij herroeping van adoptie ten aanzien van één der adoptanten-echtgenoten (nieuw art. 367 § 7 laatste lid B.W.), bij ondertekend verzoekschrift bij de jeugdrechtsbank aanhangig gemaakt. Zulks « onverminderd » meer bepaald de nieuwe artikelen 350 (homologatie van adoptie) en 353 (door de rechtbank uitgesproken adoptie, bij onverantwoorde weigering) van het Burgerlijk Wetboek. Welnu, ook in deze artikelen wordt de instelling van de vordering bij wijze van verzoekschrift voorgeschreven (art. 350 § 2 en 253 § 2 B.W., zoals gewijzigd bij de wet van 21 maart 1969).

Het nieuw artikel 367 § 2 daarentegen bepaalt dat de vordering tot herroeping, onder het door dit artikel verduidelijkte voorbehoud, wordt « ingesteld, behandeld en uitgewezen overeenkomstig de gewone regels van rechtspleging en bevoegdheid ».

20. Aldus zullen de vermeldingen, die het verzoekschrift naar luid van art. 1026 G.W. op straf van nietigheid moet bevatten, op de overeenkomstig art. 45-1 van de wet van 8 april 1965 ingediende verzoekschriften moeten voorkomen. Deze wet voorziet inderdaad geen enkele dwingende bepaling desaangaande, noch enige bepaling die van het algemeen voorschrift van art. 1026 G.W. afwijkt. Rekening houdend met de gecombineerde bepalingen van de wet van 8 april 1965 en 1026 G.W., zullen de bij de jeugdrechtsbank neergelegde verzoekschriften de volgende vermeldingen moeten bevatten:

1. De handtekening van de personen die gerechtigd zijn een vordering bij de jeugdrechtsbank aanhangig te maken (art. 45-1). De rechtsgeldigheid van een verzoekschrift dat onder de enkele handtekening van een advocaat wordt ingediend, is op zijn minst betwistbaar. Artikel 54 van de wet van 8 april 1965, die de vertegenwoordiging door advocaat voorziet, heeft betrekking op de verschijning en niet op de rechtsingang. Artikel 1026-5° G.W. schrijft de handtekening van de advocaat van de partij voor, tenzij de wet anders bepaalt, wat in casu het geval is.

2. De aanduiding van dag, maand en jaar.

3. De aanduiding van het onderwerp en de gronden van de vordering.

4. De volledige indentiteit van de verzoeker (of van zijn wettelijke vertegenwoordiger, indien daartoe aanleiding bestaat).

5. De aanduiding van de territoriaal bevoegde jeugdrechtsbank.

21. De inachtneming van bovengaannde regelen heeft insgelijks ten gevolge:

1. dat de formaliteit van het tweevoudig exemplaar (art. 1027 G.W.) die door de wet van 1965 niet is opgelegd, zal moeten worden toegepast, zonder dat de verwaarlozing ervan kan worden gesanctioneerd.

Sinds 1 januari 1969 wordt deze formaliteit op de Brusselse jeugdrechtsbank nageleefd.

2. dat de oproeping door de griffier bij gerechtsbrief (art. 1028 G.W.) de gewone oproeping, zoals bepaald bij art. 51 van de wet van 1965, niet hoeft te vervangen.

Nuttig wordt hier in herinnering gebracht dat luidens het tweede lid van dit artikel 51, bij de oproeping van degene of degenen van hen die geen verzoekschrift heeft of hebben ingediend, een gelijkluidend afschrift van de vordering gevoegd wordt. Dit geldt echter alleen voor de aangelegenheden bedoeld in artikelen 485 B.W., en 4 en 5 Wetboek van Koophandel, 34 en 36 van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst.

3. dat de door artikelen 1030 G.W. voorgeschreven gerechtsbrief, die de kennisgeving uitmaakt van die overeenkomstig art. 1029 G.W. gegeven beschikking, normaal dwingend is voor de rechtspleging op verzoekschrift, in het raam van de wet van 8 april 1965. Deze wet kent immers deze wijze van kennisgeving niet en wijkt er evenmin van af.

Op het stuk van de rechtsmiddelen is deze maatregel weliswaar ondoelmatig. De bedoelde gerechtsbrief, die geldt als kennisgeving van de beschikking, doet luidens artikel 1031 G.W. de termijn van een maand voor hoger beroep lopen. Dergelijke kennisgeving is ondenkbaar in het systeem van artikel 58, lid 2 van de wet van 8 april 1965. Hier is alle kennisgeving overbodig, vermits luidens deze wetsbepaling hoger beroep wordt ingesteld bij verzoekschrift ter griffie van het Hof van Beroep, binnen een maand na de uitspraak (Zie boven nr. 11).

Er weze niettemin opgemerkt dat de wet van 21 maart 1969 betreffende meer bepaald de « Adoptie en de wettiging door adoptie » de termijn van een maand voor hoger beroep doet lopen « binnen de termijn van een maand te rekenen van de kennisgeving van het vonnis » door de griffier (art. 351 lid 1 B.W., betreffende de homologatie van de adoptie, zoals ingevoerd bij de wet van 21 maart 1969). Deze kennisgeving moet normalerwijze gebeuren aan de procureur des Koning, aan de partijen en gebeurlijk aan de tussenkomende partijen.

In ieder geval is de kennisgeving van het vonnis van de jeugdrechtsbank door gerechtsbrief best verdedigbaar op het gebied van de rechtszekerheid en de inachtneming van de rechten van de verdediging. Partijen en hun raadslieden hebben er alle belang bij tijdig en kosteloos te worden ingelicht over inhoud en draagwijdte van de door de jeugdrechtsbank in burgerlijke zaken gewezen beslissingen. De gerechtsbrief moet uiteraard hun aandacht wekken voor de opportuniteit van het hoger beroep, dat meestal binnen de maand na de uitspraak (art. 58, lid 2) en in sommige gevallen, binnen een kortere termijn na de uitspraak (art. 13-2 waarbij art. 160bis in het Burgerlijk Wetboek werd ingevoegd) moet worden ingesteld.

V. Behandeling en berechting.

22. De inleidende hoofdvordering kan naar de bepaling van artikel 731 van het Gerechtelijk Wetboek aan de rechter ter *minnelijke schikking* worden voorgelegd. Deze minnelijke schikking is slechts mogelijk « betreffende zaken welke voor dading vatbaar zijn. »

De burgerlijke geschillen waarover de jeugdrechtsbank uitspraak doet zijn uiteraard niet vatbaar voor dading, omdat ze betrekking hebben op de staat en de bekwaamheid der personen ⁽¹⁶⁾.

Het transactie-begrip is trouwens onverenigbaar met het beginsel van het belang van de minderjarige, dat inzake jeugdbescherming doorslaggevend is.

23. De regelen betreffende de *behandeling en berechting op tegenspraak* (artikel 735 tot 805 van het Gerechtelijk Wetboek, alle in werking getreden, behalve de bepa-

ling van artikel 764-12° die betrekking heeft op de arbeids-rechten) zijn dwingend voor de jeugdrechtsbank die in burgerlijke zaken zetelt: behandeling ter inleidende zitting; overlegging van stukken; conclusies; bepaling van rechtsdag en verdaging; terechtzitting mededeling aan het openbaar ministerie; berechting. Zulks met uitzondering van de schriftelijke behandeling, zoals hieronder verduidelijkt.

De wet van 8 april 1965 houdt inderdaad geen enkele bepaling in op dat vlak, zodat krachtens artikel 62 van deze wet de algemene wetsbepalingen inzake burgerlijke rechtspleging, behoudens afwijking, toepasselijk zijn.

24. De ganse toedracht van de rechtspleging op verzoekschrift voor de jeugdrechtsbank sluit de mogelijkheid van de louter *schriftelijke behandeling* uit, welke door artikel 755 en 756 van het Gerechtelijk Wetboek ten behoeve van de pleiters voor de burgerlijke rechtscolleges is ingericht. Dit laatste systeem strookt geenszins met de ingrijpende macht tot navorsing en oproeping waarover de jeugdrechtsbank beschikt (artikel 50, 51, 54 en 57 lid 2 wet van 8 april 1965). Het is niet denkbaar dat partijen zich aan de uitoefening van deze macht zouden kunnen onttrekken. Deze macht die tot doel heeft het belang van het kind te achterhalen en te beveiligen. In dat opzicht is de door artikelen 755-756 van het Gerechtelijk Wetboek toegekende macht om aan de advocaten mondelinge ophelderingen te vragen kennelijk ontoereikend.

25. Gelet op artikel 770 van het Gerechtelijk Wetboek zal de jeugdrechter de dag voor de uitspraak van het vonnis bepalen, ervoor zorgend dat de *uitspraak* plaats vindt *binnen de maand* na het sluiten van de debatten.

26. De regelen betreffende de *heropening van de debatten* zijn van toepassing (artikel 772 en volgende Gerechtelijk Wetboek, reeds van kracht).

Hetzelfde geldt voor de *vermeldingen* die het vonnis op straf van nietigheid bevatten moet (artikel 780 van het Gerechtelijk Wetboek, reeds van kracht).

27. De bepalingen die handelen over het *verstek wegens niet concluderen* (artikel 751 van het Gerechtelijk Wetboek) of *wegens niet verschijnen* (artikel 751 en volgende Gerechtelijk Wetboek en 802 en volgende Gerechtelijk Wetboek), zijn op eerste gezicht niet toepasselijk op de burgerlijke procedures voor de jeugdrechtsbank. Artikel 58, lid 2 van de wet van 8 april 1965 bepaalt immers dat de vonnissen die worden gewezen in de aangelegenheden bedoeld in titel II, van deze wet (d.w.z. in burgerlijke zaken), niet vatbaar zijn voor verzet. Dezelfde wetsbepaling doet de termijn voor hoger beroep lopen vanaf de uitspraak.

Maar wat zonder invloed blijft op de uitoefening van de rechtsmiddelen, heeft niettemin zijn belang wanneer het erom gaat de aard van het debat te bepalen, dat het vonnis voorafging. Het ligt voor de hand dat de jeugdrechtsbank in voorkomend geval preciseert dat zij ten aanzien van een partij uitspraak doet bij verstek. Een kwestie van rechtszekerheid. Het is bovendien hoogst belangrijk dat de rechter in hoger beroep uitdrukkelijk weze ingelicht nopens de vraag of het bestreden vonnis, al dan niet, na een tegen-sprekelijk debat werd gewezen. Zohaast nu de mogelijkheid van het verstek voor de jeugdrechtsbank is aanvaard — en anders kan het toch niet — moeten de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de behandeling en de berechting bij verstek (artikel 802 en volgende G.W.) logischerwijze worden toegepast.

Werd tegen de niet verschenen partij op de inleidende zitting geen verstek gevorderd dan zal deze laatste, bij toepassing van artikel 803 van het Gerechtelijk Wetboek,

op schriftelijk verzoek van de tegenpartij, door de griffier bij gerechtsbrief worden opgeroepen ter zitting waartoe de zaak is verdaagd of waarop ze achteraf is bepaald.

Deze regel schijnt evenwel te moeten worden beperkt tot de zaken die een betwisting inhouden.

28. In zover de regelen der *betekening* en der *kennisgeving* (art. 32 en volg. Gerechtelijk Wetboek) betrekking hebben op de vonnissen, blijven ze, om gelijkaardige redenen, zonder invloed op de voor de jeugdrechtsbank ingestelde burgerlijke procedures. Het verzet is hier uitgesloten, terwijl het hoger beroep binnen de maand na de uitspraak moet worden ingesteld.

Maar diezelfde regelen zullen dwingend zijn, wanneer het erom gaat de termijn voor hoger beroep te doen lopen, bij verstek inzake weigering tot inwilliging van huwelijk (artikel 160 bis lid 2 Burgerlijk Wetboek, 13-2, wet 8.4.1965). Dit geldt ook voor de Cassatietermijn (art. 1073 van het Gerechtelijk Wetboek).

Maar deze regelen zullen toepassing moeten vinden om de termijn van hoger beroep te doen lopen, na bij verstek gewezen vonnis, inzake *weigering tot toestemming in huwelijk*, waar de looptijd van vijftien dagen pas ingaat na de betekening van het vonnis (art. 160 bis, lid 2 B.W., 13-2, wet 8.4.1965), alsmede inzake *homologatie van adoptie* (nieuw art. 351, wet van 21 maart 1969 - Staatsblad van 12 april 1969: hoger beroep binnen de maand na de kennisgeving van het vonnis) en inzake voorziening in cassatie (art. 1073 Ger. Wb.) Hierbij weze nogmaals aangestipt dat de termijn voor cassatie met betrekking tot de arresten inzake adoptie, homologatie van adoptie en wetgeving door adoptie, termijn van drie maanden, ingaat te rekenen niet — zoals in art 1073 G.W. — te rekenen van de betekening, maar wel te rekenen van de *kennisgeving* van de beslissing (art. 352, 369 zoals ingevoerd door de wet van 21 maart 1969).

* * *

Hoe dan ook, het komt er steeds weer op aan de rechten van de verdediging te waarborgen. Daarom is het verkiezelijk telkens aan partijen en (of) hun raadsman een fotocopy van de beslissing te laten toekomen, ten einde hen tot waakzaamheid aan te zetten met het oog op de beveiliging van hun rechten (zie verder nr. 33: art. 792 G.W.).

29. Het Gerechtelijk Wetboek bevat geen enkele aanwijzing in verband met de vraag of tegen een vonnis waarvan door de griffie uitgifte, uittreksel of fotocopy wordt afgeleverd *hoger beroep* werd ingesteld, al dan niet. Bij gebrek aan wettelijk getuigschrift waaruit zou blijken dat geen beroep werd ingesteld, moet de griffier bij de jeugdrechtsbank zich ertoe beperken een waardeloos document af te leveren, waarin hij getuigt dat bij zijn weten geen hoger beroep tegen het bewuste vonnis werd ingesteld.

Wellicht kan artikel 723 van het Gerechtelijk Wetboek hier de oplossing brengen. Luidens dit artikel moet de griffier van de rechter bij wie hoger beroep (of cassatie) werd ingesteld, binnen de vijf dagen na de inschrijving op de rol, de griffier die het dossier van de rechtspleging onder zich heeft, verzoeken hem dit toe te zenden.

De aanwending door de jeugdrechtsbank van het dossier van de rechtspleging, waarvan hierboven het belang reeds werd beklemtoond, zou dus ook op dit gebied de rechtszekerheid ten goede komen.

30. De aandacht moet worden gevestigd op artikel 781 van het Gerechtelijk Wetboek (reeds in werking getreden) naar luid waarvan: « Het *beschikkend gedeelte van de vonnissen over de staat van personen*, dat krachtens de

wet in de *registers van de burgerlijke stand* moet worden overgeschreven, vermeldt de volledige identiteit van de betrokkene en bepaalt nauwkeurig welke veranderingen in zijn rechtstoestand zijn aangebracht ».

Hetzelfde artikel, tweede lid, bevat nog volgend voorschrift: « Tenzij de wet daaromtrent anders bepaalt, wordt de uitgifte van het beschikkend gedeelte, op verzoek van een van de partijen, door toedoen van de griffier gezonden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand, die ze onverwijld overschrijft in de genoemde registers ».

Voormeld artikel 781 G.W. schijnt niet in aanmerking te komen wanneer het gaat om *homologatie van adoptie*. Deze aangelegenheid is uitdrukkelijk geregeld en uitgestippeld door het nieuw artikel 354 Burgerlijk Wetboek (wet van 21 maart 1969), hetwelk de vroegere artikelen 355 lid 5 en 357 van dit wetboek vervangt en bepaalt wat volgt: « Het beschikkende gedeelte van het vonnis of arrest dat de adoptie homologeert of uitspreekt, wordt binnen vier maanden tegen ontvangstbewijs aan de ambtenaar van de burgerlijke stand betekend of ter hand gesteld... ». Hetzelfde artikel 354 B.W. bepaalt insgelijks dat « De termijn van vier maanden begint ten aanzien van de vonnissen te lopen bij het verstrijken van de termijn van hoger beroep en, ten aanzien van de arresten, bij het verstrijken van de termijn van cassatieberoep of vanaf de uitspraak van het arrest dat de voorziening verwerpt ».

Voortaan moeten de in deze aangelegenheid gewezen vonnissen *gemotiveerd* zijn. Het beschikkend gedeelte zal, behalve de andere voorgeschreven vermeldingen, de volledige identiteit van adoptant(en) en geadopteerde moeten bevatten (art. 350 § 4 en 353 § 4 B.W., zoals gewijzigd bij de wet van 21 maart 1969).

31. De regelen betreffende de onmogelijkheid voor de rechter of de griffier om de *procesacten en vonnissen te ondertekenen* zijn van toepassing. (Artikel 785 en volgende Gerechtelijk Wetboek).

32. Hetzelfde geldt voor de wetsbepalingen betreffende de *uitlegging en de verbetering van het vonnis* (artikel 793 tot 801 van het Gerechtelijk Wetboek, alle van kracht).

Uitlegging en verbetering mogen niet ambtshalve worden beslist (art. 797), maar enkel op verzoek van partijen, hetzij bij vrijwillige verschijning, hetzij bij wijze van dagvaarding (art. 796).

33. Dwingend ook is de bepaling van het reeds in werking gebrachte artikel 792 van het Gerechtelijk Wetboek. Dit artikel stelt dat, bij gewone brief een *niet ondertekend afschrift van de beslissing aan partijen of aan hun raadslieden verzonden wordt*. Die verzending is geen kennisgeving. Er dient dus geen vertaling te worden bijgevoegd, zoals bepaald bij artikel 38 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen, gewijzigd bij artikel 172 onder artikel 3 van het bijvoegsel van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek voor de betekeningen die moeten gedaan worden in een ander taalgebied.

34. Voortaan moet rekening worden gehouden met de opheffing van het onderscheid tussen voorbereidende vonnissen en tussenvonnissen (17). Artikel 19 van het Gerechtelijk Wetboek kent en omschrijft enkel de begrippen « *eindvonnis* » en « *vonnis alvorens recht te doen* ».

In verband hiermede moet worden gewezen op artikel 1068, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek, dat een uiterst belangrijke bepaling behelst omtrent de devolutieve kracht van het hoger beroep: « Hoger beroep tegen een eindvonnis of tegen een vonnis alvorens recht te doen maakt het geschil zelf aanhangig bij de rechter in hoger beroep ». Het tweede lid van dit artikel tempert evenwel deze regel, waar het bepaalt dat de rechter in hoger beroep « de zaak alleen dan naar de eerste rechter verwijst,

indien hij, zelfs gedeeltelijk, een in het aangevochten vonnis bevolen onderzoeksmaatregel bevestigt» ⁽¹⁸⁾.

VI. Het bewijs.

35. Daar de weerslag van het Gerechtelijk Wetboek op de bijzondere bij de wet van 8 april 1965 ingestelde rechtspleging wordt bepaald door artikelen 2 van hetzelfde wetboek en 62 van gemelde wet, rijst ook hier weer de vraag in welke mate de wet van 1965 die, behoudens afwijking, naar de algemene wetsbepalingen inzake burgerlijke rechtspleging verwijst, de toepassing van deze wetsbepalingen uitsluit. Op het gebied van de bewijsvoering mag redelijkerwijs worden aanvaard dat op de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek beroep mag worden gedaan — behoudens uitdrukkelijke afwijking — telkens als daardoor de waarheid doelmatiger kan worden achterhaald, in de gevallen waarin de overeenkomstig de wet van 1965 voorgeschreven navorsingen ontoereikend zouden zijn.

Uiteraard is de Jeugdrechtbank evenwel niet gebonden door de regelen betreffende de bewijsvoering (art. 870 en volg. Gerechtelijk Wetboek) en de onderzoeksmaatregelen alvorens recht te doen (art. 19 G.W.) gelet op de ruime navorsingsmacht die haar krachtens artikel 50 van de wet van 8 april 1965 is toebedeeld.

Niettemin kan de jeugdrechtbank er steeds toe gebracht worden bij vonnis alvorens recht te doen (art. 19 G.W.) een aanvullende onderzoeksmaatregel te bevelen.

De jeugdrechtbank zal niet aangewezen zijn op de reeds in werking getreden bepaling van artikel 872 G.W., waarbij de burgerlijke rechter « in zake uitoefening van de ouderlijke macht, bewaring van kinderen, verblijf van de echtgenoten, uitkering tot onderhoud en adoptie van kinderen » gemachtigd wordt « van het openbaar ministerie (te) vorderen, wanneer de zaak aan het advies van deze ambtenaar mag onderworpen worden, inlichtingen in te winnen omtrent de punten die hij op beperkende wijze aangeeft ». Zelfs die uitzonderingsbepaling heeft een veel beperkter draagwijdte dan artikel 50 van de wet van 8 april 1965, dat de jeugdrechtbank de macht toekent om *rechtstreeks zelf alle navorsingen te verrichten die dienstig zijn* ⁽¹⁹⁾.

Artikel 872, lid 2 G.W. stelt dat de akten van het aldus voorgeschreven onderzoek op de griffie worden neergelegd en bij het dossier van de rechtspleging gevoegd. De inlichtingen maken bijgevolg deel uit van de gewone procedure.

36. Krachtens artikel 877 van het Gerechtelijk Wetboek, kan de rechter « wanneer er gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens bestaan dat een partij of een derde een stuk onder zich heeft dat het bewijs inhoudt van een ter zake dienend feit, ... bevelen dat het stuk of een eensluidend verklaard afschrift ervan bij het dossier van de rechtspleging wordt gevoegd ».

Deze navorsingsmacht is gerechtvaardigd, ten aanzien van partijen wegens de verplichting die op hen rust loyaal mede te werken aan het verloop van het geding en ten aanzien van derden, wegens de verplichting die eenieder is opgelegd bij te dragen tot de benaarstiging van het algemeen belang dat aan het wezen van de justitie ten grondslag ligt ⁽²⁰⁾.

De vraag moet worden gesteld of de burgerlijke rechter de overlegging mag bevelen van stukken die deel uitmaken van een dossier waarmede de jeugdrechtbank is gelast. Het ziet er niet naar uit dat de door artikel 877 voorgeschreven navorsingstechniek kan worden toegepast op de jeugdrechter, in de hoedanigheid van derde-bezitter van stukken die vatbaar zijn voor toevoeging aan het dossier van de rechtspleging, dat bij de burgerlijke rechtbank berust. De « derde » waarvan sprake in bedoeld artikel is klaarblijkelijk een particulier. Op straf van miskennen van 's wetgevers wil en van de juiste draagwijdte van deze

wetsbepaling, mag het begrip « derde » niet worden uitgebreid tot de magistraten die met de rechtsbedeling in het raam van een andere sectie van de rechtbank van eerste aanleg zijn gelast.

In principe zouden de stukken die in de *bundels betreffende de maatregelen ter bescherming van de minderjarigen* berusten (titel II Hoofdstuk III wet van 8 april 1965) niet dan met toestemming van de Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep aan de gewone burgerlijke procedures mogen worden toegevoegd ⁽²¹⁾. Hierbij dient gewezen op de noodzakelijkheid op de afgeleverde afschriften of fotocopijen te vermelden te welken einde de machtiging is verleend. Die voorzorg zal deze verkeerde aanwending van de bewuste bescheiden door weinig omzichtige pleiters verhinderen.

Wat de overlegging betreft van stukken die zich in de door de jeugdrechtbank aangelegde *burgerlijke dossiers* bevinden, deze aangelegenheid wordt geregeld door artikel 725 van het Gerechtelijk Wetboek. Dit artikel stelt dat iedere partij zich een eensluidend verklaard afschrift van de stukken kan doen afgeven door de griffier die het dossier onder zich heeft.

VII. Varia.

37. Bovendien zal moeten gewaakt worden voor de gebeurlijke toepassing van de thans van kracht zijnde regelen betreffende meer bepaald :

- de tussenvorderingen (art. 807 tot 810 G.W.)
- de hervatting van geding (art. 815 tot 819 G.W.)
- de tussenkost (art. 811 tot 814 G.W.)
- de afstand van geding (art. 820 tot 827 G.W.) ⁽²²⁾
- de wraking (art. 828 tot 847 G.W. met uitzondering van artikel 829 betreffende de raadsheren in sociale zaken en de rechters in sociale zaken en handelszaken)
- de excepties (art. 851 tot 869 G.W.) ⁽²³⁾
- de nietigheden (art. 860 tot 867 G.W.) ⁽²⁴⁾
- de termijnen (art. 48 tot 58 G.W.), binnen de hierboven aangeduide perken ⁽²⁵⁾.

38. De nieuwe regelen in zake *tegenvorderingen en vorderingen tot tussenkost*, inzake *aanhangigheid en samenhang* (art. 563 tot 566 G.W.) zijn tot dusver niet in werking getreden.

Terloops weze aangestipt dat artikelen 711 tot 814 inzake tussenkost reeds in werking zijn getreden, terwijl artikel 561 : « De rechtbank waarvoor een vordering aanhangig is gemaakt, is bevoegd om kennis te nemen van de vordering tot tussenkost », nog niet van kracht is. Hier rijst dus voorlopig een praktisch probleem.

39. Artikel 567 van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de *machtiging om in rechte op te treden*, is tot nog toe evenmin van kracht.

Het eerste lid van dit artikel, dat de rechtbank de mogelijkheid biedt om de *gehuwde vrouw* te machtigen om in rechte op te treden, schijnt uiteraard geen toepassing te vinden in de burgerlijke zaken die bij de wet aan de jeugdrechtbank werden toegewezen.

De wetgever van 1965 huldigde het beginsel van de gelijkheid van de ouders inzake uitoefening van de ouderlijke macht. Het voorkeurrecht van de vader wordt geneutraliseerd door het recht van verhaal bij de jeugdrechtbank, ten gunste van de *moeder*. Er bestaat inderdaad geen aanleiding tot justitiële machtiging om in rechte op te treden, waar de wetgever deze machtiging rechtstreeks toekent.

Tot staving van deze zienswijze kan een duidelijk tekstargument worden aangevoerd. Artikel 561, lid 1 verwijst uitdrukkelijk naar de regels van artikelen 226 bis tot 226 septies van het Burgerlijk Wetboek, welke o.m. han-

delen over de machtiging van de gehuwde vrouw om in rechte op te treden niet als moeder van de uit het huwelijk geboren kinderen maar wel als echtgenote, meer bepaald in verband met het huwelijksgoederenbeheer, de beroepsactiviteit, de voorbehouden goederen.

In voorkomend geval zal er aanleiding zijn tot toepassing van artikel 567, lid 2, waarbij de rechtbank wordt gemachtigd een voogd of een wettelijk bewindvoerder ad hoc te benoemen om bij afwezigheid of verhindering de voogd of de wettelijke bewindvoerder in het geding te vervangen.

VIII. De opgeheven bepalingen.

40. Artikel 1 § 1-119° van hoofdstuk I, titel I van het bijvoegsel van het Gerechtelijk Wetboek (onder groot artikel 2) voorziet de opheffing van artikelen 7, 10, 14, 15, 17/1, 22 en 91 § 3 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

§ 1. Opheffing van artikel 10 (niet van kracht)

41. Artikel 10 van de wet van 8 april 1965 waarbij in elk hof van beroep een of meer jeugdkamers worden opgericht, samengesteld uit een enkel lid, kamervoorzitter of raadsheer, en waarvan het aantal door de Koning wordt bepaald, wordt opgeheven en impliciet vervangen door artikelen 101, lid 1 van het Gerechtelijk Wetboek, krachtens hetwelk «in het hof van beroep kamers voor burgerlijke zaken, kamers voor correctionele zaken en jeugdkamers» worden opgericht, 102, naar luid waarvan het hof in hoger beroep tegen de vonnissen van de rechter in de jeugdrechtsbank, zitting houdt met één lid, kamervoorzitter of raadsheer, en 107, waarbij de samenstelling wordt voorzien van een of meer tijdelijke kamers, bestaande uit de daartoe aangewezen raadsheren, zulks «wanneer de behoeften van de dienst het rechtvaardigen».

§ 2. Opheffing van artikel 22 (reeds van kracht)

42. Op dit ogenblik is de bepaling van voormeld artikel 1 §1-119° enkel in werking getreden wat betreft artikel 22 van de wet van 8.4.65. Dit laatste artikel had artikel 883 van het Wetboek voor Burgerlijke Rechtspleging gewijzigd, dat handelde over de adviezen van de familieraad.

Artikel 1232 van het Gerechtelijk Wetboek (reeds van kracht) herneemt, in een verbeterde redactie, het oud artikel 883 W.B.R. zoals het door artikel 22 van de wet van 1965 was gewijzigd. Het verhaal bij de jeugdrechtsbank tegen de beslissing van de familieraad inzake emancipatie en huwelijk van minderjarigen bleef behouden ⁽²⁶⁾.

§ 3. Opheffing van artikel 91 § 3 (niet van kracht)

43. Dit artikel wijzigd de wet van 18 juni 1869 op de gerechtelijke inrichting. De bepalingen van art. 91 § 3-1° en 3° hebben betrekking op het vervangen van de woorden «kinderrechter» en «kinderrechter in beroep» door de woorden «jeugdrechter» en «jeugdrechter in hoger beroep».

De nieuwe terminologie wordt meer bepaald aangevend in artikelen 76, 79, 80, 101 en 102 van het Gerechtelijk Wetboek, die op heden nog niet in werking zijn getreden.

De bepaling van artikel 91 § 3-2° van de wet van 8 april 1965, betreffende de wedde van de jeugdrechters, is vervangen door art. 357 G.W. (nog niet van kracht), hetwelk dezelfde cijfers overneemt.

§ 4. Opheffing van artikelen 7, 14, 15 en 17-1 (niet van kracht)

44. De opheffing van artikel 7 van de wet van 8 april 1965 zal denkkelijk samenvallen met de inwerkingtreding van artikelen 76, 79 en 80 van het Gerechtelijk Wetboek, die de vorm en in zekere mate ook de inhoud van voormeld artikel 7 wijzigen.

Artikel 76 G.W. bepaalt dat «de rechtbank van eerste aanleg bestaat uit een of meer kamers voor burgerlijke zaken, uit een of meer kamers voor correctionele zaken en een of meer jeugdkamers» en dat die kamers drie afdelingen vormen : burgerlijke rechtbank, correctionele rechtbank en jeugdrechtsbank».

Dit artikel vervangt het eerste lid van artikel 7 van de wet van 8.4.65 en voorziet de oprichting in de schoot van de rechtbank van eerste aanleg van een afdeling «jeugdrechtsbank» genoemd. Maar zulks met weglating van de woorden «die uitsluitend kennis neemt van de zaken die haar krachtens deze wet worden toegewezen» ⁽²⁷⁾.

Wil dat nu zeggen dat de jeugdrechtsbank voortaan zal geroepen zijn om kennis te nemen van andere zaken dan die welke haar door de wet van 8 april 1965 tekstueel zijn toegewezen ? Niet alleen is er niets dat toelaat zoiets te beweren, maar zowel de algemene gedachtengang van het Gerechtelijk Wetboek, als de ratio legis die in de teksten tot uiting komt, verzet zich tegen elke extensieve verklaring van de opheffing van voormeld artikel 7 lid één.

Dergelijke extensieve interpretatie zou aan de andere kant onverenigbaar zijn met de algemene beginselen inzake volstrekte bevoegdheid.

Gesteld dat de in het Gerechtelijk Wetboek uitgewerkte teksten en de algemene beginselen nopen tot handhaving van het status-quo op het stuk van de volstrekte bevoegdheid, dan moeten meteen uit de weglating in het huidige tekstverband van artikel 7, lid 1 van de wet van 8 april 1965 van de woorden «...die uitsluitend kennis neemt...» de juiste gevolgen worden afgeleid, met het oog op de afbakening van de volstrekte bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg.

Het kan logisch lijken te geloven dat de wetgever van 10 oktober 1967, wanneer hij het Gerechtelijk Wetboek heeft gestemd en daarbij de beperking, die voormeld artikel 7, lid 1 inhoudt, heeft opgeruimd, aan de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg dit gedeelte van de volheid van rechtspraak, dat de wet van 8.4.65 haar ontnomen had, heeft willen teruggeven. Volgens deze zienswijze zou de term «uitsluitend» betrekking hebben niet op de aan de jeugdrechtsbank toegewezen zaken, maar op het feit dat deze rechtbank van diezelfde zaken kennis neemt met uitsluiting van elke andere rechtsmacht.

Aldus beschouwd kunnen de juridische gevolgen van de opheffing van artikel 7 van de wet van 8 april 1965 van tweevoudige aard zijn :

1°) zeker gevolg : uitsluiting van iedere gedachte van uitbreiding van de toegewezen bevoegdheid van de jeugdrechtsbank ;

2°) mogelijk gevolg : uitbreiding van de volstrekte bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg, krachtens de volheid van rechtsmacht waarmede zij is bekleed.

I. Zeker gevolg : geen uitbreiding van de bevoegdheid ratione materiae van de jeugdrechtsbank.

A. Handhaving van de afbakening van de toegewezen bevoegdheden.

45. Artikel 568 van het Gerechtelijk Wetboek huldigt het principe van de volheid van rechtsmacht van de rechtbank van eerste aanleg die «kennis neemt van alle

vorderingen, behalve die welke rechtstreeks voor het hof van beroep en het hof van cassatie komen».

Hetzelfde wetboek stelt in artikel 569/1° dat de rechtbank van eerste aanleg kennis neemt van vorderingen betreffende de staat van de personen alsmede van alle geschillen tussen echtgenoten betreffende de uitoefening van hun rechten of betreffende hun goederen met uitsluiting van de aangelegenheden waarvoor de vrederechter bijzonder bevoegd is.

Hoofdstuk II van titel I van het derde deel van het Gerechtelijk Wetboek, gewijd aan de volstreckte bevoegdheid van de rechtbanken van eerste aanleg, de arbeidsrechtbanken en de rechtbanken van koophandel, gaat stilzwijgend voorbij aan de toegewezen bevoegdheid van de jeugdrechtbank.

46. Het Gerechtelijk Wetboek kent deze afdeling van de rechtbank van eerste aanleg geen enkele nieuwe bevoegdheid toe, evenmin als het de burgerlijke rechtbank berooft van het geringste greintje van haar eigen volstreckte bevoegdheid, zoals die tegenover de jeugdrechtbank was afgelijnd.

Artikel 1, § 1 van titel II, hoofdstuk I (groot artikel 2) van het Bijvoegsel aan het Gerechtelijk Wetboek beperkt zich onder nr. 119° meer bepaald, tot de opheffing van artikelen 14, 15, 17-1° en 22 (de enige van kracht zijnde opheffing op dit ogenblik) van de wet van 8.4.65. Deze artikelen wijzigden, geheel of gedeeltelijk, een aantal artikelen van het burgerlijk wetboek. Het Gerechtelijk Wetboek vervangt deze gewijzigde bepalingen, door nieuwe bepalingen, zonder dat hierbij de toegewezen bevoegdheid van de jeugdrechtbank ook maar in het minst wordt uitgebreid.

Inderdaad, de opgeheven bepalingen zullen door de volgende nieuwe bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek worden vervangen met ingang van hun inwerkingtreding, in deze zin dat :

— art. 14 van de wet van 8.4.65, waarbij artikelen 236, 239, 264, 267, 268 Burgerlijk Wetboek in zake echtscheiding wegens bepaalde oorzaak, opgeheven en vervangen wordt door artikelen 1254, 1258, 1275 lid 3, 1274, 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, die de voormelde artikelen van het Burgerlijk Wetboek respectievelijk vervangen ;

— art. 15 van gemelde wet, waarbij de bepalingen van artikelen 280/1°, 283/2° en 284 Burgerlijk Wetboek inzake echtscheiding bij onderlinge toestemming werden gewijzigd, is opgeheven, terwijl diezelfde bepalingen respectievelijk vervangen zijn door artikelen 1288/1°, 1291/2° en 1292 Gerechtelijk Wetboek (29).

— artikel 17/1 waarbij artikel 307 lid 2 Burgerlijk Wetboek inzake scheiding van tafel en bed, werd gewijzigd, is opgeheven, terwijl diezelfde bepaling van het Burgerlijk Wetboek vervangen wordt door artikel 1306 G.W. (30).

— artikel 22, dat artikel 883 van het Wetboek voor Burgerlijke Rechtspleging wijzigde is opgeheven en vervangen door artikel 1232 G.W. (31).

47. In iedere van deze aangelegenheden bleef de bevoegdheid van de jeugdrechtbank behouden, maar geen enkele aanwijzing laat toe deze vaststelling voorbij te streven.

Niets wijst erop dat de wetgever, wanneer hij het Gerechtelijk Wetboek heeft gestemd, de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank ten gunste van de jeugdrechtbank heeft willen inkrimpen. In dat opzicht is de tekst van artikel 872 G.W. illustratief. Dit artikel machtigt de burgerlijke rechter «inzake uitoefening van de ouderlijke macht, bewaring van kinderen, verblijf van de echtgenoten, uitkering tot onderhoud en adoptie van kinderen» van het openbaar ministerie te vorderen «wanneer de zaak aan het advies van deze ambtenaar mag worden onderworpen, inlichtingen in te winnen omtrent de punten die hij op be-

perkende wijze aangeeft». Daaruit mag op zijn minst met zekerheid worden afgeleid dat, buiten de zaken die op deze diverse gebieden aan de jeugdrechtbank zijn toegewezen, de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg de volheid van rechtsmacht behoudt (art. 568 G.W.).

Dezelfde gevolgtrekking komt tot uiting in een aantal nog niet in werking gebrachte bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek, inzake volstreckte bevoegdheid, meer bepaald in artikelen 569/1° (staat van de personen en geschillen tussen echtgenoten), 569/3° (homologatie van de beslissingen van de familieraad, met uitzondering van de homologatie van adoptie: art. 18 wet 8.4.65, thans opgeheven door de wet van 21 maart 1969, art. 5 A-1), 587/3° (geschillen tussen echtgenoten bedoeld in artikel 221 B.W.). Deze aangelegenheden blijven aan de gewone burgerlijke rechtbank voorbehouden.

Andere aangelegenheden betreffende het statuut van de minderjarigen zijn toegewezen aan de arbeidsrechtbanken (inzake leerovereenkomsten, art. 578/2° - 580/3° G.W., buiten de gevallen geregeld bij art. 25 wet van 8.4.65) of aan de vrederechter (verzet tegen toetreding tot een beroepsvereniging: art. 594/3° G.W.; kinderbijslagen: art. 594/8° en 9°, buiten de gevallen geregeld bij art. 29 en 91 § 7 en § 8 van de wet van 8.4.65).

48. Het Gerechtelijk Wetboek heeft dus geen verandering gebracht. De jeugdrechtbank is de afdeling van de rechtbank gebleven die zij was, met de welomschreven bevoegdheden waarmede zij van bij haar oprichting was bekleed. Niets rechtvaardigt de uitbreiding van de haar toegewezen bevoegdheid tot de geschillen waarvan de beoordeling aan de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg niet onttrokken werd.

Bijgevolg ressorteren de geschillen die rijzen met betrekking tot de uitoefening van de ouderlijke macht niet onder de bevoegdheid *ratione materiae* van de jeugdrechtbank in zover de wet van 8.4.65 — of de wetgever naderhand — deze bevoegdheid niet uitdrukkelijk geregeld heeft. Dat is o.m. het geval voor de betwistingen betreffende de bewaring van natuurlijke kinderen, van kinderen van bij onderlinge toestemming gescheiden echtgenoten, van wettige kinderen wier ouders feitelijk gescheiden leven (32).

B. Algemene beginselen.

1. Bevoegdheid beperkt tot de door de wet voorbehouden aangelegenheden.

49. De bepaling van artikel 7 lid 1 van de wet van 8.4.1965 dat de jeugdrechtbank «... uitsluitend kennis neemt van de zaken die haar krachtens deze wet worden toegewezen», was slechts een toepassing van het algemeen beginsel naar hetwelk elke rechtbank enkel kennis neemt van de zaken waarvan de berechting haar door de wet is opgedragen. Het geldt hier een beginsel dat de wetgever niet eens in herinnering had hoeven te brengen (33).

Dit algemeen beginsel is blijkbaar toepasselijk op de jeugdrechtbank die weliswaar een afdeling is van de rechtbank van eerste aanleg, maar niettemin een afzonderlijk rechtscollege uitmaakt, duidelijk afgescheiden van de burgerlijke- en de correctionele rechtbank. Afgescheiden, niet alleen uit hoofde van de haar eigen toegewezen bevoegdheid in burgerlijke zaken, op strafgebied en inzake sociale bescherming, maar ook wegens haar speciale samenstelling, haar speciale uitrusting en haar bijzondere rechtspleging (34).

2. Volstreckte bevoegdheid en rechterlijke organisatie, aangelegenheid van openbare orde.

50. De regelen betreffende de volstreckte bevoegdheid en de rechterlijke organisatie zijn van openbare orde. De

jeugdrechtbank is er toe gehouden de haar toegewezen volstrekte bevoegdheid ambtshalve te onderzoeken ⁽³⁵⁾.

Zij zal daarbij rekening houden met artikelen 76, 79 en 80 van het Gerechtelijk Wetboek, die de bepalingen van het huidig artikel 7 van de wet van 8/4/1965 vervangen en die vanaf hun inwerkingtreding de jeugdrechtbank in het raam van de nieuwe rechterlijke organisatie zullen situëren.

Zij zal haar bevoegdheid aftasten, vanuit de civielrechtelijke bepalingen die haar bevoegdheden omlijnen inzake uitoefening van de ouderlijke macht, alsook met het oog op het homologeren van gerechtelijke akten of het verlenen van machtigingen op het stuk van staat en bekwaamheid van de personen, dit alles binnen de wettelijk bepaalde gebieden.

51. De bepalingen van artikelen 12 tot 28 van de wet van 8 april 1965 maken geen integrerend deel uit van de wet op de jeugdbescherming. Zij behoren organisch tot een verschillende juridische constructie: die van het burgerlijk recht. De meeste van deze bepalingen zijn bestemd tot invoeging in het Burgerlijk Wetboek. Voor de toepassing van de bepalingen van dit wetboek behouden de burgerlijke kamers van de rechtbank van eerste aanleg de volheid van rechtsmacht, in de mate waarin de wetgever daarover niet anders beslist heeft.

Aldus kennen volgende bepalingen aan de jeugdrechtbank bevoegdheid toe en wijken dus af van de volheid van rechtsmacht die de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg geniet ⁽³⁶⁾: art. 13 (toestemming in het huwelijk van minderjarigen: art. 148 en 160 bis van het Burgerlijk Wetboek); art. 16 en 17 (bewaring van kinderen na echtscheiding of scheiding van tafel en bed: art. 302, 307, lid 2 en 311 bis van het Burgerlijk Wetboek); art. 18 (homologatie en herroeping van adoptie: art. 355, lid 1 en 2, 256 lid 4 en 360 lid 3, thans vervangen door de nieuwe bepalingen die door de wet van 21 maart 1969, Staatsblad 12 april 1969, in het Burgerlijk Wetboek werden ingevoegd); art. 19 en 20 (uitoefening ouderlijke macht en goederenbeheer, bijwonen familieraad art. 273-374, 389, 407 van het Burgerlijk Wetboek); art. 21 (ontvoogding: art. 477, 478, 479 en 485 van het Burgerlijk Wetboek); art. 22 (verhaal tegen beslissing familieraad inzake ontvoogding en huwelijk van minderjarigen: art. 833 van het Wetboek Burgerlijke Rechtspleging, thans vervangen door art. 1232 van het Gerechtelijk Wetboek); art. 23 (ontvoogding: art. 79 organieke wet van 10 maart 1925 op de openbare onderstand); art. 24 machtiging tot handeldrijven: art. 4 en 5 van het Wetboek van Koophandel); art. 25 (arbeidsovereenkomst: art. 34 en 35 en 36 wet van 10 maart 1900); art. 26 (arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst: wijziging van art. 102 van de wet van 5 juni 1928); art. 27 (maatschappelijke zekerheid zeelieden ter koopvaardij: wijziging van de besluitwet van 28 december 1944); art. 28 (nationaliteit: wijzigingen aan de gecoördineerde wetten van 14 december 1932).

De bepalingen van artikelen 14, 15, 16 en 17 van de wet van 8 april 1965 daarentegen, die artikelen 236, 239, 264, 267, 268, 280, 283, 284, 307 en 311 bis van het Burgerlijk Wetboek hetzij aanvullen, hetzij geheel of gedeeltelijk vervangen, handhaven de volstrekte bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank. Deze rechtbank behoudt derhalve met uitsluiting van de jeugdrechtbank, haar bevoegdheid niet enkel in de aangelegenheden welke door die bepalingen worden geregeld, maar a fortiori ook haar volheid van rechtsmacht in alle aangelegenheden die de wetgever aan haar bevoegdheid niet onttrokken heeft. We hebben reeds als voorbeeld vermeld de gevallen betreffende de hoede van kinderen tijdens het huwelijk, bij feitelijke scheiding, of na echtscheiding bij onderlinge toestemming. Deze aangelegenheden werden door de wet aan de jeugdrechtbank niet toegewezen.

Het is op grond van diezelfde principes dat de jeugdrechtbanken zich onbevoegd hebben verklaard om kennis te nemen van de vorderingen tot toekenning van onderhoudsbijdragen ten voordele van de kinderen na de ontbinding van het huwelijk ⁽³⁷⁾ en van bezoekrecht ten gunste van de grootouders ⁽³⁸⁾.

Reeds werd beklemtoond dat de opheffing door het Gerechtelijk Wetboek van artikelen 14, 15, 17-1 en 22 van de wet van 8 april 1965 en de vervanging van deze artikelen door nieuwe bepalingen, niet ten gevolge had dat de afbakening van de onderscheiden bevoegdheden van de burgerlijke rechtbank en de jeugdrechtbank ook maar in de geringste mate zou gewijzigd zijn (zie boven, nummers 45 tot 48).

52. Gelet op het karakter van openbare orde van de regelen inzake volstrekte bevoegdheid werd betoogd en geoordeeld dat de jeugdrechtbank zich ervan moet onthouden haar bevoegdheid uit te breiden in geval van ondeelbaarheid en verknochtheid. In dergelijk geval zou enkel de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg bevoegd zijn om de betwisting integraal te beoordelen ⁽³⁹⁾.

C. Besluit.

53. Door de integrale opheffing van artikel 7 van de wet van 8/4/1965, met inbegrip van de zinssnede « ... die uitsluitend kennis neemt van de zaken die haar krachtens deze wet worden toegewezen », heeft de wetgever van 10 oktober 1967 er goed aan gedaan op te ruimen met een totaal overtollige verduidelijking, welke trouwens aanleiding gaf tot verwarring. Al te veel schrandere geesten en lofwaardige bedoelingen zijn vastgelopen in de valstrik van het woord « uitsluitend », om deze nodeloze misleidende term nog langer straffeloos in de wettekst te behouden ⁽⁴⁰⁾.

II. Mogelijk gevolg: uitbreiding van de volheid van rechtsmacht van de burgerlijke rechtbank, tot de zaken die aan de jeugdrechtbank zijn toegewezen.

54. Gesteld dat, in het licht van de nieuwe teksten, het Gerechtelijk Wetboek de afbakening van de wederzijdse bevoegdheden van de burgerlijke rechtbank en de jeugdrechtbank principieel heeft willen bestendigen, toch rijst de vraag of de opheffing van artikel 7, lid 1 van de wet van 8/4/1965 precies niet een mogelijke uitbreiding van de volstrekte bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank met zich brengt.

Naar zekere rechtsleer moet de term « uitsluitend » aldus worden verstaan dat de jeugdrechters, met uitsluiting van de andere magistraten van de rechtbank van eerste aanleg, kennis nemen van de zaken die hen door de wet van 8/4/1965 zijn toegewezen, maar dan ook enkel en alleen van deze zaken ⁽⁴¹⁾.

Men kan van oordeel zijn dat indien de wetgever werkelijk een einde heeft willen maken aan deze uitsluiting, waardoor aan de burgerlijke rechter de berechting van de normaliter aan de jeugdrechtbank toegewezen zaken onthouden werd, hij zodoende de burgerlijke rechtbank in haar volheid van rechtsmacht slechts heeft hersteld. We zegden reeds dat artikel 568 van het Gerechtelijk Wetboek het principe van de volheid van rechtsmacht handhaaft.

In deze optiek zou de burgerlijke rechtbank opnieuw bevoegd worden, op gelijke voet ditmaal met de jeugdrechtbank, om kennis te nemen van de zaken die uitdrukkelijk aan deze andere afdeling van de rechtbank van eerste aanleg zijn toegewezen.

Indien deze opvatting ingang vindt, dan kan de exceptie van onbevoegdheid, met betrekking tot de toegewezen bevoegdheid van de jeugdrechtbank, voor de burgerlijke rechter niet meer worden opgeworpen. Deze zienswijze is best verenigbaar met het door artikelen 639 en volgende

van het Gerechtelijk Wetboek gehuldigde systeem, betreffende de regeling der geschillen van bevoegdheid. Het heeft er inderdaad de schijn van dat dit mechanisme speciaal ontworpen werd in functie van de bevoegdheids-geschillen die rijzen op het niveau van de afdelingen van de arrondissementsrechtbank en van het vredegerecht, en geenszins met het oog op de geschillen van bevoegdheid die zich voordoen aan de binnenkant van de afdeling « rechtbank van eerste aanleg ».

§ 5 *Opheffing van artikel 18 en wijziging van artikel 45-1 van de wet van 8.4.1965 door de wet van 21 maart 1921 (van kracht).*

55. De wet van 21 maart 1969 (Staatsblad van 12 april 1969) strekt luidens haar opschrift « tot wijziging van artikel 45 van het Burgerlijk Wetboek, van de titels VIII en X van boek I van hetzelfde wetboek, alsmede van de wetten op de verwerving, het verlies en de herkrijging van de nationaliteit, gecoördineerd op 14 december 1932.

Luidens artikel 2 van deze wet worden artikelen 343 tot 370 van het Burgerlijk Wetboek vervangen door « de volgende bepalingen, die Titel VIII van het Eerste Boek van dat Wetboek vormen, met als opschrift « Adoptie en Wettiging door adoptie ». Tien dagen na haar publicatie in het Staatsblad, d.i. sinds 22 april j.l. is de wet van 21 maart 1969 in werking getreden. Voortaan vervangen de nieuwe artikelen 343 tot en met 370 B.W. de vroegere bepalingen welke onder diezelfde nummers figureerden.

Bij artikel 5 A-1 van gemelde wet van 21 maart 1969 wordt artikel 18 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming opgeheven. Ditzelfde artikel 18 had de voormalige artikelen 355 lid 1 en 2, 456 lid 4 en 360 lid 3 van het Burgerlijk Wetboek gewijzigd. Deze bepalingen worden krachtens artikel 2 van de wet van 21 maart 1969 vervangen en aangevuld, meer bepaald door de nieuwe artikelen 350 tot 356, 367 en 369 van bedoeld Wetboek.

Artikel 5 A-5 van meergemelde wet van 21 maart 1969 wijzigd de eerste zinsnede van artikel 45-1 van de wet van 8.4.1965, met dien verstande dat de wijze van instelling van de vordering bij de jeugdrechtbank — hetzij bij ondertekend verzoekschrift, hetzij bij dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie — voortaan geldt, niet enkel met betrekking tot de aangelegenheden bedoeld in titel II, hoofdstuk II van diezelfde wet, maar bovendien met betrekking tot de situaties bedoeld in artikelen 361 § 3 en 367 § 7, laatste lid van het Burgerlijk Wetboek (wet van 21 maart 1969). Deze wetsbepalingen handelen respectievelijk over de eventuele terugplaatsing van de oorspronkelijke ouders in de ouderlijke macht in geval van overlijden van de adoptant(en) en van herroeping van adoptie. Dit alles « onverminderd de artikelen 350, 353, 367 § 2, 478 en 479 van hetzelfde Wetboek ».

De overige door de wet van 21 maart 1969 aan de wet van 8 april 1965 aangebrachte wijzigingen houden geen verband met de in deze bijdrage behandelde aangelegenheden.

De wijzigings- en opheffingsbepalingen van de wet van 21 maart 1969, in zover zij uitstaans hebben met de rechtspleging inzake homologatie van adoptie, weigering tot toestemming in adoptie, herroeping van adoptie en wettiging door adoptie, zijn ter sprake gekomen onder nummers 4, 10, 17, 19, 21, 28, 30 en 51 hierboven.

56. De aandacht moet worden gevestigd op de uitbreiding van bevoegdheid welke door de wet van 21 maart 1969 aan de jeugdrechtbank — zoals aan de burgerlijke rechtbank ten aanzien van de meerderjarige geadopteerden — werd toegekend. Zelfs blijft de jeugdrechtbank in zekere gevallen bevoegd tot kennisneming van de zaak, na de meerderjarigheid van betrokken geadopteerde of pleegkind.

Aldus heeft de jeugdrechtbank voortaan :

1. de macht om *rechtstreeks* de adoptie uit te spreken bij *onverantwoorde weigering* tot toestemming (nieuw artikel 353 B.W. — een betere terminologie ware: weigering die een misbruik uitmaakt, zoals in de franse tekst « refus abusif » en zoals in artikel 160 bis B.W. betreffende de weigering van toestemming inzake huwelijk);

2. de macht tot homologatie inzake *wettiging door adoptie* (nieuw art. 369 B.W.), alsook een macht van rechtstreekse jurisdictie bij abusieve weigering tot toestemming in deze aangelegenheid (nieuw art. 369 lid 1 B.W.) en bij verandering van wettiging door adoptie in adoptie (art. 369 lid 2 B.W.);

3. de macht om de wettiging door adoptie te homologeren of uit te spreken ten aanzien van het kind dat vóór de inwerkingtreding van de wet van 21 maart 1969 tijdens zijn minderjarigheid geadopteerd werd, ongeacht zijn leeftijd, zulks indien de akte van wettiging door adoptie wordt opgemaakt of het verzoekschrift tot het uitspreken van die wettiging wordt neergelegd binnen de vijf jaar na die inwerkingtreding (art. 4 § 3 wet 21 maart 1969 — dit geldt dus ook voor de geadopteerden die binnen dat tijdsbestek meerderjarig zijn geworden);

4. de macht om de *overeenkomst* waarbij de *pleegvoogdij* tot stand komt te *bekrachtigen* of er een *einde aan te maken* (art. 2, lid 2 en art. 5 van art. 3 van de wet van 21 maart 1969).

Daar het hier enkel om minderjarigen gaat werd in deze aangelegenheid logischerwijze bevoegdheid toegekend aan de jeugdrechtbank. Deze rechtbank heeft eveneens de macht om de pleegvoogd tot schadeloosstelling te veroordelen indien het pleegkind op het tijdstip waarop de pleegvoogdij een einde neemt, d.i. bij de meerderjarigheid van het pleegkind, niet in staat is om de kost te verdienen (art. 4 lid 1 van art. 3 van de wet van 21 maart 1969). « Het is wenselijk gebleken de kennisneming van deze geschillen aan de jeugdrechtbank op te dragen, zelfs indien zij ontstaan na de meerderjarigheid van het pleegkind. Dit is immers een uitvloeisel van de overeenkomst die de jeugdrechtbank voordien heeft bekrachtigd »⁽⁴²⁾.

IX. Regeling van geschillen van bevoegdheid.

57. Het is een fundamentele vraag of artikelen 639 tot 694 en 660 tot 663, betreffende de regeling van geschillen van bevoegdheid, vanaf hun inwerkingtreding toepasselijk zullen zijn op de bevoegdheidsgeschillen in burgerlijke zaken, die voor de jeugdrechtbanken kunnen rijzen.

De arrondissementsrechtbank is belast met de regeling van de geschillen van bevoegdheid. Het Gerechtelijk Wetboek preciseert echter de aard van deze geschillen niet verder.

Artikel 639 stelt: « Wanneer de bevoegdheid van de rechter voor wie de zaak aanhangig is, betwist wordt, kan de eiser, vóór de sluiting van de debatten, vorderen dat de zaak naar de arrondissementsrechtbank wordt verwezen voor beslissing over het middel ». Hetzelfde artikel bepaalt in zijn derde lid dat indien eiser, op de door verweerder voorgedragen exceptie van onbevoegdheid geen verwijzing naar de arrondissementsrechtbank heeft gevorderd, de rechter bij wie de zaak aanhangig is uitspraak doet over de bevoegdheid.

Artikel 640 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet de verwijzing naar de arrondissementsrechtbank « wanneer de rechter ambtshalve een middel dient aan te voeren dat uit zijn onbevoegdheid voortkomt ».

Luidens artikel 660 van het Gerechtelijk Wetboek « verwijst iedere beslissing betreffende de bevoegdheid de zaak zonodig naar de bevoegde rechter die zij aanwijst », zulks « behalve wanneer het voorwerp van de vordering niet tot de bevoegdheid van de rechterlijke macht behoort ». Artikel 660, lid 2 preciseert: « De beslissing bindt de rechter naar wie de vordering wordt verwezen, met dien verstande

dat zijn recht om over de rechtsgrond van de zaak te oordelen onverkort blijft ».

Door verzet of hoger beroep wordt het geding, vóór de rechter naar wie de zaak verwezen is, geschorst (artikel 663 van het Gerechtelijk Wetboek). Partijen beschikken echter over geen rechtsmiddel tegen de zelfs bij verstek gewezen beslissingen van de arrondissementsrechtbank (artikel 642 van het Gerechtelijk Wetboek).

Het geval waarin een exceptie van onbevoegdheid voor het hof van beroep kan worden aanhangig gemaakt — zulks enkel op voorziening door de procureur-generaal bij het Hof van Beroep (artikel 642 van het Gerechtelijk Wetboek) is geregeld door artikel 643 van het Gerechtelijk Wetboek. In dergelijk geval « beslist het hof over het middel en verwijst de zaak, indien daartoe grond bestaat, naar de bevoegde rechter », dit is naar de rechter voor wie de zaak aanhangig is (artikel 642, lid 2).

58. De regeling van de geschillen van bevoegdheid verloopt helemaal aan de binnenkant van de arrondissementsrechtbank. Deze heeft niet de hoedanigheid om de bevoegdheidsgeschillen tussen justitiële en administratieve instanties te beslechten ⁽⁴³⁾. Haar taak zal klaarblijkelijk beperkt blijven tot de geschillen betreffende de wederzijdse bevoegdheden van de rechtbanken die deel uitmaken van de arrondissementsrechtbank en van de vredegerichten. Zij neemt insgelijk kennis van de bevoegdheidsgeschillen die opduiken voor de rechtbanken van eerste aanleg en van koophandel, wanneer die zitting houden in hoger beroep (artikel 639, lid 4 van het Gerechtelijk Wetboek). ⁽⁴⁴⁾.

Maar noch het Gerechtelijk Wetboek, noch de parlementaire besprekingen bevatten enige aanduiding in verband met de orientatie die aan het geschil moet worden gegeven, wanneer de burgerlijke rechtbank of de jeugdrechtbank geconfronteerd wordt met bevoegdheidsproblemen betreffende de wederzijdse competentiesferen van deze twee afdelingen van de rechtbank van eerste aanleg.

Deze algemene configuratie van de regeling der geschillen van bevoegdheid wekt de indruk dat het enkel gaat om de geschillen waarbij de volstreckte bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank, de rechtbank van koophandele of het vredegericht in het gedrang komt. Toch kan bezwaarlijk worden aanvaard dat de arrondissementsrechtbank niet, — a fortiori — zou gemachtigd zijn om te beslissen over de betwistingen aangaande de respectieve bevoegdheden van twee afdelingen van de rechtbank van eerste aanleg, meer bepaald van die van de burgerlijke rechtbank en van de jeugdrechtbank ⁽⁴⁵⁾.

Inderdaad, artikel 639 houdt geen enkele beperking in nopens de aard van het bevoegdheidsgeschil dat vatbaar is voor verwijzing naar de arrondissementsrechtbank. Het is voldoende dat « de bevoegdheid van de rechter voor wie de zaak aanhangig is, betwist wordt ».

Insgelijks slaat de verwijzing, bij ambtshalve door de rechter vastgestelde onbevoegdheid (artikel 640 van het Gerechtelijk Wetboek), logischerwijze op alle mogelijke bevoegdheidsproblemen. Zowel op die welke betrekking hebben op de wederzijdse bevoegdheden van de rechtbanken, die geledingen zijn van de arrondissementsrechtbank, als op die welke rijzen in verband met de onderlinge bevoegdheid van de afdelingen die in de schoot van een dezer rechtbanken bestaan. De kwestie stelt zich trouwens enkel voor de rechtbank van eerste aanleg, de enige sector van de arrondissementsrechtbank (art. 73 G.W.) die zelf uit 3 afdelingen bestaat, genaamd: burgerlijke rechtbank, correctionele rechtbank en jeugdrechtbank (art. 76).

Het is zelfs hoogst wenselijk dat de arrondissementsrechtbank de mogelijkheid krijg om uitspraak te doen over de geschillen betreffende de wederzijdse bevoegdheidssferen van de burgerlijke kamers van de rechtbank van eerste aanleg en de jeugdrechtbank, indien men ver-

mijden wil dat deze twee afdelingen van de rechtbank van eerste aanleg ertoe komen, door het verkeerdelijk of willekeurig aanwenden van voormeld artikel 660 van het Gerechtelijk Wetboek, elkander op het stuk van de volstreckte bevoegdheid schaakmat te zetten.

59. De thesis die ertoe strekt de volstreckte bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg uit te breiden tot het gebied dat de aangelegenheden bestrijkt welke aan de jeugdrechtbank in burgerlijke zaken zijn toegewezen, zou mede de verdienste hebben de bevoegdheidsgeschillen tussen deze twee afdelingen van de rechtbank van eerste aanleg ongedaan te maken ⁽⁴⁶⁾.

Onderhavige bijdrage is de « bijgewerkte » overdruk van een tekst die door ons ten gerieve van de Unie van de Jeugdrechters werd opgesteld, met betrekking tot de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake rechtspleging, welke bij Koninklijk Besluit van 4 november 1968 met ingang van 1 januari 1969 werden in werking gebracht.

De bepalingen betreffende de volstreckte bevoegdheid en de opheffingsbepalingen, die onder de hoofdstukken VIII en IX van deze bijdrage worden behandeld, zijn tot dusver niet in werking getreden, behalve wat betreft artikel 22 van de wet van 8 april 1969.

De Koninklijke Besluiten van uitvoering die na 4 november 1968, tot op het ogenblik van het ter perse gaan werden gepubliceerd, hebben geen invloed op de hier besproken aangelegenheden.

De weerslag van de wet van 21 maart 1969 betreffende meer bepaald de « Adoptie en de Wetting door adoptie » (Staatsblad van 12 april 1969), op de rechtspleging en de bevoegdheid van de jeugdrechtbank, werd eveneens onder de loupe genomen. — Zie o.m. onder VIII - § 5.

(1) Zie memorie van toelichting van de wet van 10 oktober 1967, houdende het Gerechtelijk Wetboek, Pasinomie, 1967 - Suppl. blz. 285, onder art. 1 en 2; verslag De Baeck, o.c., blz. 813 - 814;

(2) Art. 2 van het Gerechtelijk Wetboek maakt geen onderscheid naar gelang de « niet uitdrukkelijk opgeheven wetsbepalingen » de inwerkingtreding van dit wetboek voorafgaan, al dan niet. — Zie hierover de Openingsrede van de heer R. Hoyoit de Termicourt, Procureur-Generaal bij het Hof van Cassatie « Considérations sur le projet de Code Judiciaire » J.T. 1966, blz. 497 - 498, nr 2;

(3) Brief van de Administratie van Financiën - Inspection des Greffes n° 3515 - van 20 december 1968.

(4) Parlementaire vraag nr 114 van 1 juni 1967.

(5) Zie ook hierover de verklaringen van de heer Charpentier, naar aanleiding van het debat van de begroting van de Minister van Justitie, Parl. Handel., Kamer 14.1.1969, blz. 12. — Te noteren valt dat geen enkel recht van inschrijving wordt geheven voor de rechtsplegingen strekkende tot toewijzing van het voorbehouden derde van de kinderbijslagen, welke worden uitgekeerd voor kinderen die ten laste van een openbare overheid zijn geplaatst (samengeschatte wetten van 10 juli 1937, 19 dec. 1939 en 20 aug. 1961, gewijzigd door art. 91 § 7 en § 8 van de wet van 8 april 1965). — Maar dit is dan ook de enige uitzondering op de regel.

(6) Zoals artikel 1025 G.W. preciseert hebben deze bepalingen een algemene draagwijdte. Ze gelden steeds « behoudens in de gevallen waarin de wet er uitdrukkelijk van afwijkt ». Artikel 1025 maakt geen onderscheid naargelang de rechtspleging op verzoekschrift, zoals die door het Gerechtelijk Wetboek is uitgestippeld al dan niet eenzijdig is. — Zie Van Compennolle, J. Théorie des actes et des délais - Annales de droit - Tome XXVIII 1968, Le Code Judiciaire blz. 398 et voetnoot (8), met verwijzing naar Prof. M. Storme, « La procédure sur requête dans le Code Judiciaire » - Séminaire organisé à Ligneville - 4 à 5 mars 1966, blz. 115 en 120.

(7) Van Compennolle, J., loc. cit. en voetnoot (9).

(8) De bepaling van artikel 45-1 van de wet van 8.4.1965 is limitatief. Het verzoekschrift is « ... ondertekend, naar het geval, door de vader, de moeder, de voogd, de toeziende voogd, de curator, het lid van de familieraad, het familielid of het lid van de Commissie van Openbare Onderstand — Zie Van Compennolle, J. L'organisation et le fonctionnement des tribunaux de la jeunesse, Annales de droit - Tome XXVI, 1966, blz. 60.

(9) De thesis naar dewelke het bevelschrift op eenzijdig verzoekschrift — in sommige welbepaalde gevallen, zoals bijvoorbeeld inzake verbetering van de akten van de burgerlijke stand (Rb. Brussel 5 juli 1969, R.W. 1967-68, 366) — ter openbare zitting moet worden uitgesproken, is betwistbaar. Inderdaad, artikel 97 van de Grondwet bepaalt weliswaar dat de

vonnissen in openbare terechtzitting moeten worden uitgesproken, maar deze regel is enkel toepasselijk op de eigenlijke vonnissen (zie o.m. in strafzaken: cass. 5 juni 1905, Pas. 1905, I, 247; Cass. 4 febr. 1918, Pas. 1918, I, 211; Cass. 8 juli 1935, Pas. 1935, I, 305). Aldus behoort de rechtspleging op verzoekschrift inzake verbetering van akten van de burgerlijke stand uiteraard tot de willige rechtspraak. - Deze rechtspleging krijgt haar beslag in de raadkamer en wordt dus normaal bij in raadkamer verleend bevelschrift besloten (zie art. 355 Wb. Burg. Rechtspl., 1029, 1333 tot 1385 Ger. Wb.). Het ziet er anders uit indien de rechtspleging die bij verzoekschrift in raadkamer werd ingeleid, tegensprekelijk wordt ten gevolge van het in zake roepen van betrokken partijen (zie en vergelijk in verband met de verbetering van de akten van de burgerlijke stand: De Page, I, 1962, nrs 467 - 468).

(10) Van Reepinghen, Ch. Rapport sur la Réforme Judiciaire - Moniteur belge 1964, blz. 368 - Verslag over de Gerechtelijke Hervorming, Staatsblad 1964, blz. 399 - met de wijziging in voetnoot onder (272).

(11) Zie cass. 30 jan. 1961, Pas. 1961, I, 1021 (samenvatting); Cass. 18 oct. 1963, Pas. 1964, I, 180; toepassing van de op het tijdstip van het vonnis toepasselijke wet; anders: Roubier, Le droit transitoire - Conflits des lois dans le temps, 2de uitgave 1960, blz. 565, nr 105, in fine: naar de gevestigde Franse rechtspraak mag de nieuwe wet geen termijn gesteld voor de uitoefening van rechtsmiddelen wijzigen, wanneer deze termijn een aanvang heeft genomen. - Dit nu gebeurt normaal door de betekening, - vergelijk: Duquesne, Ant., Révolution des conflits de lois dans le temps et le droit transitoire dans le Code Judiciaire, J.T. 1969, blz. 1 tot 8, meer bepaald nrs 11, 13 en volg. 18;

(12) Zie o.m. Cass. 30 juni 1961, Pas. 1961, I, Cass. 18 oct. 1963, Pas. 1964, I, 180;

(13) Prof. Philips, in zijn studie «Le Juge dans l'Action Judiciaire», Ann. de droit, 1968, blz. 346-347, nrs 46 tot 51 neemt geen andere hypothesis in overweging. - Het Gerechtelijk Wetboek preciseert niet of de rechtsingang door vrijwillige verschijning aanleiding geeft tot inschrijving op de algemene rol. Artikel 706 maakt daar geen gewag van. Artikelen 716 tot 719 G.W., van de rechtsingang door dagvaarding, Maar artikel 711 G.W. bepaalt dat «iedere zaak in volgorde van binnenkomst» op de algemene rol wordt ingeschreven, terwijl luidens artikel 712 de vorderingen in kort geding en op verzoekschrift op bijzondere rollen worden ingeschreven. Daaruit mag logischerwijze worden afgeleid dat de algemene regel van artikel 711 ook geldt voor de zaken die door vrijwillige verschijning worden aanhangig gemaakt. Deze opvatting werd trouwens in de praktijk omgezet. De griffies, ingaande op de richtlijnen verstrekt door de Administratie van Financiën, boeken deze zaken op de algemene rol en passen daarop de voorschriften toe van het K.B. van 13 december 1968 betreffende de uitvoering van het Wetboek registratie-, hypotheek- en griffierechten en het houden van de registers in de griffies der hoven en rechtbanken.

(14) Philips, ibidem;

(15) Parl. Bescheid, Kamer, nr 59 (1965-1966) nr 49, blz. 152;

(16) Het is niet geoorloofd bij overeenkomst af te wijken van de wetten betreffende staat en bekwaamheid der personen, art. 6 B.W.; De Page, I, 1962, nrs 91, 246, 258 en 262; Planiolet et Ripert, VI, nr 240);

(17) Van Reepinghen, Ch., Rapport sur la Réforme Judiciaire, uitg. Ministerie van Justitie, blz. 27 tot 29, 49 tot 51; Verslag De Baeck, Parl. Besch. Senaat, 1964-65, nr 170, blz. 26-27;

(18) Verslag Hermans, Parl. Besch. Kamer, 59 (1965-66) nr 49, blz. 159-160;

(19) Raadpleeg over de draagwijdte van dit artikel het verslag De Baeck, Pasinomie 1967 (Suppl.) blz. 865, art. 872.

(20) Van Reepinghen, Ch., Rapport sur la Réforme Judiciaire - Verslag over de Gerechtelijke Hervorming, Pasin. 1967 (Suppl.) blz. 442;

(21) Art. 125 Tarief Strafzaken - K.B. 28.12.1950; R.P.D.B., Tw. Preuve, nrs 902 tot 907; zie ook art. 63 van de wet van 8 april 1965 en het Koninklijk Besluit van uitvoering van 25 juli 1966, Pasinomie 1966, blz. 573.

(22) Zie daaromtrent o.m. de openingsrede van Procureur-Generaal Hayoit de Termicourt, Considérations sur le projet de Code Judiciaire, J.T. 1966, blz. 500, onder nrs 8 en 9; Trousse, P.E., Théorie des voies de recours, Annales de droit - Le Code Judiciaire, 1968, 3-4, Tome XXVIII, blz. 448 tot 450;

(23) Zie verslag Hermans, Parl. Besch. Kamer 59 (1965-1966), nr 49, blz. 132;

(24) Zie Hayoit de Termicourt, ibid. blz. 501, onder nrs 10 tot 12; Rigaux, Fr. Théorie des nullités, Annales de droit, 1968, 3-4, blz. 419; Rapport Van Reepinghen, blz. 348 tot 355, nrs 207 tot 210, verslag Hermans, doc. cit., blz. 132 tot 134;

(25) Van Compennolle, J. Théorie des actes et des délais, Annales de droit, 1968, 3-4, Tome XXVIII, blz. 395;

(26) Verslag Hermans, l.c., blz. 172; Pasinomie 1967 (Suppl.) blz. 981;

(27) De dominerende rechtspraak van de jeugdrechtsbanken en burgerlijke rechtbanken heeft, op grond van het algemeen

door deze wetsbepaling gehuldigde beginsel, elke uitbreiding van de bevoegdheid van de jeugdrechtsbank, over en buiten de bij de wet van 8.4.1965 gestelde perken, afgewezen - zie, meer bepaald: - *inzake hoede van kinderen tijdens het huwelijk* - bij feitelijke scheiding: Jeugdrechtsbank Luik 23 januari 1967, Doc. M.J., 1-18, J.T. 1967, 206 en noot J.L. Hirsch; Jeugdrb. Dinant 24 oct. 1967, Doc. M.J. 1-40; Jeugdrb. Charleroi 2 dec. 1967, J.T. 1968, 221; - *inzake hoede van kinderen na echtscheiding bij onderlinge toestemming*: Beroep Brussel 6 juni 1968, Doc. M.J. I 88 en 27 juni 1968, Doc. M.J. I 85; Jeugdrechtsb. Gent 22 juni 1967, Doc. M.J. I-13, Jeugdrechtsb. Mechelen 3 april 1968, Doc. M.J. I-105; Rb. Gent 6 januari 1967, Doc. M.J. IV, 60; Rb. Antwerpen 9 januari 1967, R.W. 1967-68, 143; - *inzake hoede van natuurlijke kinderen*: Jeugdr. Brussel 30 juni 1967, Doc. M.J. I-15; Jeugdr. Doornik 10 mei 1967, Doc. M.J. I-7 en I-8; Jeugdr. Namen, 8 oct. 1968 Doc. M.J. I-104; Jeugdr. Brugge, 16 mei 1968, Doc. M.J. I-84;

(28) Verslag Hermans, Pas. 1967 (Suppl.) blz. 982-983, onder artikelen 1254, 1258, 1275, 1279 en 1280;

(29) Verslag Hermans, loc. cit., blz. 983, onder art. 1291-1292;

(30) Verslag Hermans, loc. cit. blz. 984-985, art. 1306;

(31) Verslag Hermans, loc. cit. blz. 981, art. 1232;

(32) Zie de hierboven onder (27) aangehaalde rechtspraak - anders: inzake hoede na echtscheiding bij onderlinge toestemming: beroep Gent (Jeugdkamer), 8 febr. 1968, Doc. M.J. I-67; Rb. Brussel 26 mei 1967, J.T. 1967, 504; Jeugdrb. Brussel 24 oct. 1968, Doc. M.J. I-108, waar steun wordt gezocht op de nog niet in werking getreden opheffing van art. 7 van de wet van 8.4.1965; anders ook, in zake hoede van kinderen bij feitelijke scheiding: Jeugdrb. Namen 17 jan. 1967, Doc. M.J. I-1; Jeugdrb. Charleroi, 10 febr. 1968, J.T. 1968, 221; Doc. M.J. I-78;

(33) Zie verslag over de Studiesessie voor jeugdrechtsers te Overijse in oktober 1967 - Centrum voor opleiding en vervolmaking van de kaders - Dienst voor Jeugdbescherming, blz. 114 - Hetzelfde principe wordt o.m. gehuldigd in: Cass. 15 nov. 1923, Pas. 1924, I, 28; Rb. Brussel 15 juni 1954, Pas. 1957, III, 84; Jeugdrb. Dinant, 24 oct. 1967, Doc. Min. Just. I, 40 en 19 maart 1968, Doc. M.J. I-73;

(34) Zie ibidem - Centrum voor opleiding..., het verslag van de heren Storme en de Corte, op blz. 67.

(35) Solus en Perrot, Droit Judiciaire Privé, I, nr 22; De Page I, 1962, nr 91; Centrum voor Opleiding... zoëven aangehaald, blz. 61.

(36) Zie het principe dat, mutatis mutandis, inzake ontzetting uit de ouderlijke macht gehuldigd werd: Jeugdrb. Kortrijk 22 december 1966, R.W. 1967, 1487.

(37) Jeugdrb. Antwerpen 9 maart 1967, Doc. M.J. I, 5; Beroep (Jeugd.) Brussel 22 juni 1967, Doc. M.J. I-23, J.T. 1967, 316-317; Jeugdrb. Kortrijk 18 juni 1968, Doc. M.J. I-94; Zie, met betrekking tot de bevoegdheid van de Vrederechter in deze aangelegenheid; Rb. Brussel 29 sept. 1967, J.T. 1968, 240, in kracht van gewijsde; Vreder. Nazareth, 11 sept. 1968, R.W. 1968-69, 900; Vreder. Namen, 3 mei 1968, Doc. M.J. IV, 66.

(38) Jeugdrb. Kortrijk, 10 mei 1967, Doc. M.J.I. - 7; 10 mei 1967, Doc. M.J.I. - 8. - Over de bevoegdheid van de burgerlijke rechter in deze aangelegenheid, zie Rb. Brussel 14 april 1967, Doc. M.J. IV - 49; Rb. Brussel 28 april 1967, Doc. M.J. IV, 22; Rb. Brussel 29 juni 1968, J.T. 1969, 48-49; Rb. Brussel, 18 maart 1967, Doc. M.J. IV - 17.

(39) Storme en de Corte, Verslag - Centrum voor Opleiding en vervolmaking van de Kaders - Overijse 1967 - Studiesessie voor Jeugdrechtsers, blz. 61, met verwijzing naar: Jeugdrb. Antwerpen, 25 mei 1967, Doc. M.J.I. - 11; Rb. Antwerpen, 27 jan. 1967, Doc. M.J. IV - 13. Rb. Brussel, 10 juni 1967, Doc. M.J. IV, 24.

(40) Zie Delnoye - Margrève, Cl. La puissance paternelle après la loi du 8 avril 1965 - Questions soulevées par le nouveau droit civil de la jeunesse - Centrum voor opleiding en vervolmaking van de Kaders - Dienst voor Jeugdbescherming - Studiesessie voor Jeugdrechtsers - Overijse 26-27 oktober 1967, nr. 21; Delnoye-Magrève, Cl. L'article 7 al. premier de la loi du 8 avril 1965 et les attributions «civiles» du juge de la Jeunesse, J.T. 1968, bl. 197 en volg.

(41) Zie Delnoye-Magrève, Cl. La puissance paternelle après la loi du 8 avril 1965... Zoëven geciteerd. loc. cit. blz. 24. - De auteur ziet een argument in de bepaling van artikel 7, lid 5 van de wet van 8.4.1965, waar dit lid preciseert: «Ils (Les Juges de la jeunesse) exercent ces fonctions à l'exclusion de toute autre activité judiciaire» en ziet hierin een parafraseren van het woord «exclusivement» dat voorkomt in het eerste lid van hetzelfde artikel.

Aan te stippen valt dat de tekst van voormeld lid 5 evenmin werd overgenomen in de nieuwe bepalingen van artikelen 76, 79 en 80 G.W., die de Jeugdrechtsbank en de magistraten die er deel van uitmaken in het raam van de nieuwe gerechtelijke organisatie «situeren».

(42) Verslag Hambye - Parl. Besch. Senaat - 358 - Zitt. 1966-1967, 4 nov. 1967, blz. 42.

(43) De conflictenregeling voor de arrondissementsrechtbank wordt veelal in verband gebracht met artikelen 73 en 76 van het Gerechtelijk Wetboek. Deze regeling werd inderdaad ingevoerd naar aanleiding van de wijzigingen aangebracht aan het ontwerp en waarbij de autonomie van drie rechtbanken hersteld werd (zie Verslag De Baeck, Senaat 1964-65 - Dec. 170, blz. 39 en volg.) Daaruit wordt afgeleid dat de conflictenregeling enkel betrekking heeft op de in art. 73 G.W. vermelde rechtsmachten, zijnde de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbanken en de rechtbank van koophandel.

(44) Art. 639, lid 4 G.W.

(45) Is het wel nodig de restrictieve opvatting te huldigen, welke de toepassing van artikelen 639 en volg. G.W. op de geschillen van bevoegdheid die rijzen tussen twee afdelingen van eenzelfde rechtbank afwijst, zulks door diezelfde artikelen in verband te brengen met artikelen 73 en 76 G.W.? Zie in deze zin, verslag van de HH. Storme en de Corte, opgesteld ten gerieve van het Centrum voor Opleiding en vervolmaking van de Kaders - Studiesessie - Jeugdrechters - Overijse, oktober 1967, blz. 58, met verwijzing naar het verslag De Baeck, Senaat 64-65, Parl. Besch., 170, blz. 39 en volg.

(46) Zie boven nr. 54.

RECHTSpraak

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 14 april 1969.

Voorzitter: M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever: M. Naulaerts.

Advocaat-generaal: M. Dumon.

Verdoovingsmiddelen. — Het gebruik van verdoovingsmiddelen aan anderen vergemakkelijken. — Verschaffen van een lokaal. — Begrip.

Art. 3 van de wet van 24 februari 1921 stelt strafbaar het gebruik van verdoovingsmiddelen aan anderen te vergemakkelijken onder meer door het verschaffen tot dit doel van een lokaal. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen een publiek en een privaat lokaal. Het gebruik van verdoovingsmiddelen kan vergemakkelijkt worden door het ter beschikking stellen zowel van een publiek als van een privaat lokaal, en een exploitant die een lokaal openstelt voor het publiek, «verschafft» noodzakelijk een lokaal aan dit publiek.

Akyazili Mehmet Erol.

Gelet op het bestreden arrest, op 25 oktober 1968 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 3 van de wet van 24 februari 1921;

doordat het bestreden arrest beslist dat eiser aan anderen het gebruik van verdoovingsmiddelen vergemakkelijkt heeft door het verschaffen tot dit doel van een lokaal;

terwijl het verschaffen van een publiek lokaal, zelfs met het doel het gebruik van verdoovingsmiddelen te vergemakkelijken, niet strafbaar is, vermits artikel 3 van evenbedoelde wet alleen het «verschaffen» van een lokaal strafbaar stelt, wat een privaat lokaal onderstelt, en geen publiek lokaal, zoals de instelling van eiser, waar het publiek vrijelijk en naar believen binnen of buiten kan gaan;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt, zonder dienaangaande bestreden te worden, «dat de door eiser geëxploiteerde instelling niet alleen een verzamelplaats was waar zwendelaars in verdoovingsmiddelen hun onwettige bedrijvigheid onbelemmerd uitoefenden, maar tevens een plaats waar rokers van verdoovingsmiddelen geregeld en ontelbare malen, in aanwezigheid van eiser, gemeenschappelijk gebruik maakten van zulke middelen; inzonderheid in het schaars verlichte achtergedeelte van de instelling, dat uit twee van elkaar niet gescheiden gedeelten bestond; dat het volstrekt zeker is dat eiser, die baat vond bij het talrijk opkomen in zijn instelling van een internationale cliënteel, dit gebruik kende; dat hij zulks overigens niet meer betwistte voor het Hof van beroep»;

Dat het eraan toevoegt dat eiser «zich niet alleen op generlei wijze verzette tegen dit gemeenschappelijk gebruik

van verdoovingsmiddelen in zijn instelling, wat hij gemakkelijk had kunnen doen zelfs zonder aangifte aan de overheid, doch bovendien door gans zijn houding er daadwerkelijk zijn toestemming aan gaf, toestemming waardoor aan de rokers de verzekering werd gegeven dat zij zich in alle veiligheid in «De Ranch» aan hun praktijken konden overleveren en zonder welke het geïncrimineerd gebruik in die instelling onmogelijk ware geweest»;

Overwegende dat het arrest daaruit wettelijk heeft afgeleid dat eiser een inbreuk op artikel 3 van de wet van 24 februari 1921 heeft gepleegd; dat bedoeld artikel immers strafbaar stelt het gebruik van verdoovingsmiddelen aan anderen te vergemakkelijken onder meer door het verschaffen tot dit doel van een lokaal; dat daarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen een publiek en een privaat lokaal; dat het gebruik van verdoovingsmiddelen vergemakkelijkt kan worden door het ter beschikking stellen zo van een publiek als van een privaat lokaal en een exploitant, die een lokaal openstelt voor het publiek, noodzakelijk aan dit publiek een lokaal «verschafft»;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 3 van de wet van 24 februari 1921;

doordat het bestreden arrest beslist dat eiser aan anderen het gebruik van verdoovingsmiddelen vergemakkelijkt heeft «door zijn gehele handelwijze», en deze handelwijze afleidt uit de «daadwerkelijke toestemming» van eiser;

terwijl bedoelde toestemming ten deze enkel bestond in de loutere kennis door eiser van de door de wet strafbaar gestelde feiten, kennis welke niet strafbaar is, en het arrest niet vaststelt dat eiser enige daad van medewerking, hoe gering ook, zou begaan hebben;

Overwegende dat uit het antwoord op het eerste middel blijkt dat eiser aan anderen het gebruik van verdoovingsmiddelen vergemakkelijkt heeft door het verschaffen tot dit doel van een lokaal;

Overwegende dat dit feit volstaat om de veroordeling van eiser wettelijk te rechtvaardigen; dat niet vereist is dat eiser dit gebruik nog op een andere wijze zou vergemakkelijkt hebben, namelijk door een andere daad van medewerking;

Dat het middel, gericht tegen een overtollige reden van het arrest, bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

En overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 15 april 1969.

Voorzitter : M. Van Beirs.
Raadsheer-verslaggever : M. Capelle.
Advocaat-generaal : Mr. Charles.

1. Overeenkomst. — Simulatie. — Administratie der belastingen. — Bewijs van de rechtselementen van de beweerde werkelijke akte.

2. Vennootschappen. — Simulatie. — Administratie der belastingen. — Lening of inbreng. — Bijdrage in het verlies. — Bewijs.

1. De administratie der belastingen die een schijnakte door een andere wil vervangen, moet het bewijs leveren van de rechtselementen van de akte die in de plaats wordt gesteld.

2. Om in een geding tussen de administratie der belastingen en een vennootschap de conclusie te rechtvaardigen dat een bedrag dat ter beschikking van de vennootschap is gesteld als obligatielening, in werkelijkheid een inbreng in een vennootschap is, inbreng die moet bijdragen in het eventueel door de vennootschap geleden verlies, zijn niet voldoende de omstandigheden dat «in geval van nadelige balans niet kan bekomen worden hetgeen beloofd was» of dat «in geval van nadelige liquidatie het risico bestaat in zeer ruime mate het verlies te moeten dragen». Aan die risico's is elke schuldeiser blootgesteld ingeval de schuldenaar in gebreke blijft.

N.V. Laboratoires Curia t./ Belgische Staat.

i Gelet op het bestreden arrest op 8 december 1967 gewezen door het Hof van beroep te Luik, rechtdoende als rechtscollege na verwijzing ;

Gelet op het arrest van het Hof van 11 januari 1966 ;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 14, paragraaf 1, 1e lid, 15, paragraaf 1, 16 en 34, paragraaf 1, 1e lid van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen, gecoördineerd bij het besluit van de Regent van 15 januari 1948, 2, paragraaf 1 en 6 van de wetten betreffende de nationale crisisbelasting, gecoördineerd bij het besluit van de Regent van 16 januari 1948, 1134, 1315, 1319, 1320, 1322, 1349, 1353, 1832, 1851, 1853 en 1855 van het Burgerlijk Wetboek, 1, 26, 29, 30, 41, 70, 72, 77, 79 en 205 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 30 november 1935,

doordat het bestreden arrest erop wijst dat « tijdens de vergadering van de raad van beheer op 5 januari 1951, de afgevaardigde beheerder van verzoekster verklaarde dat het maatschappelijk kapitaal — 200.000 frank — ontoereikend was om het hoofd te bieden aan het bedrijfskapitaal waarover de maatschappij diende te beschikken om de normale loop van de zaken te verzekeren en de uitgifte voorstelde van een lening van 1.500.000 frank om de door de naamloze vennootschap « Etablissements N.V. Mees » verleende voorschotten te dekken, dat de inschrijving door deze vennootschap op de gehele lening beschouwd moet worden als een aanbreng van nieuwe kapitalen door de naamloze vennootschap Mees aan verzoekster gedaan waarvan zij de meerderheid der aandelen bezat, dat immers dient herinnerd te worden dat de naamloze vennootschap Mees houdster was van 4.378 aandelen op de 4.900 van de vroegere vennootschap Curia, in liquidatie sinds 27 december 1950 en dat deze laatste eigenares was van de drie vierden van het maatschappelijk kapitaal van verzoekster, dat aldus door toedoen van de vennootschap

Curia, in liquidatie, de naamloze vennootschap Mees de voornaamste aandeelhoudster was van de nieuwe maatschappij Curia, dat de door verzoekster aan de naamloze vennootschap Mees betaalde bedragen respectievelijk 95,32 ten honderd, 95,41 ten honderd, 95,14 ten honderd, 92,82 ten honderd, 93,30 ten honderd bereikt hebben van de winst der jaren 1951 1952, 1953, 1954 en 1955, dat aldus bewezen is dat in geval verzoekster geen winst maakte, de naamloze vennootschap Mees het bedongen rendement van haar kapitaal niet zou bekomen hebben, dat voor het geval de balans van de naamloze vennootschap Curia met verlies zou gesloten worden, de naamloze vennootschap Mees niet zou verkregen hebben wat haar beloofd was, dat overigens besloten werd, daar het maatschappelijk jaar 1956 met verlies werd afgesloten, de vastgestelde interest terug te brengen tot de vaste rentevoet van 8 procent, dat de wijziging die bij artikel 5 van de wet van 13 juli 1959 aan de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen werd aangebracht geen verband houdt met die maatregel, die veel vroeger werd genomen, dat bovendien... de door de naamloze vennootschap Curia uitgeschreven lening niet beantwoordt aan haar reële financiële noden welke haar als het ware verplichtten gelden te aanvaarden aan woekervoorwaarden om de ontoereikendheid van haar statutair kapitaal aan te vullen en de kasmoeilijkheden te verhelpen, dat het immers niet denkbaar is dat de naamloze vennootschap Curia kosteloos en zonder waarborg aan twee schuldenaars 341.800 frank in totaal zou geleend hebben,... dat verzoekster over belangrijke aankoopkredieten beschikte,... » en uit die overwegingen beweert af te leiden dat er gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens bestaan dat de naamloze vennootschap « Etablissements H.V. Mees » onder de dekmantel van een door haar volledig ingeschreven lening van 1.500.000 frank, aan verzoekster, zustermaatschappij, het genot van dit kapitaal heeft ingebracht met het oogmerk de gemaakte winst onder beide maatschappijen te verdelen, dat zo de naamloze vennootschap Mees aldus een aandeel had in de door verzoekster gemaakte winsten zij ook moest bijdragen in het door de naamloze vennootschap Curia geleden verlies, dat zij, in geval van nadelige liquidatie van verzoekster, vrijwillig het risico op zich nam in zeer grote mate het verlies te moeten dragen niet enkel als voornaamste aandeelhoudster van de naamloze vennootschap Curia, maar ook en vooral als enige remittent van de bedoelde gelden, dat overigens de overwegende positie, die de naamloze vennootschap Mees in de schoot van verzoekster inneemt, haar werkelijk de hoedanigheid van vennoot verleent en dat het argument hetwelk verzoekster wil trekken uit het feit dat zij op het einde van 1957, aan de naamloze vennootschap Mees de door deze laatste geleende som volledig heeft kunnen terugbetalen, ter zake niet dienend is,

terwijl : 1° wanneer de administratie er zich niet toe beperkt te beweren dat een akte verduikt is, maar de schijnakte door een andere wil vervangen, zij het bewijs moet leveren, al was het door vermoedens, dat de bestanddelen aanwezig zijn van de rechtshandeling die in de plaats gesteld wordt van de eerste, en de door het arrest aangevoerde omstandigheden en overwegingen de conclusie onvoldoende wettigen dat onder de schijn van een obligatielening, de partijen een inbreng in een vennootschap hebben willen doen, die aan alle vereisten voor het bestaan en de geldigheid van zulke inbreng zou voldoen en inzonderheid het betwiste bedrag van 1.500.000 frank hebben willen doen bijdragen in het maatschappelijk verlies (schending van de artikelen 1315, 1349 en 1353 van het Burgerlijk Wetboek) ; 2° er geen verboden veinzerij is ten aanzien van de fiscus en dus ook geen fiscaal bedrog wanneer de partijen met het oog op een voordelig fiscaal regiem, door gebruik te maken van de vrijheid van beding zonder nochtans een wettelijke verplichting te schenden,

daden stellen waarvan zij alle gevolgen aanvaarden, ook wanneer de gebruikte vorm niet de meest normale is, en het arrest dus geen rechtstoestand wettelijk in de plaats kon stellen van die waarop partijen zich beroepen op grond dat beide van economisch standpunt uit gelijksoortig zouden zijn, maar dat de eerste de meest normale zou zijn en meer belastingen zou opbrengen, zonder erop te wijzen of vast te stellen dat de partijen alle gevolgen van de gebruikte juridische weg, te weten de bijdragende obligatielening, niet zouden aanvaard hebben (schending van de artikelen 1134 en 1832 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede van de artikelen 1349 en 1353 van dit wetboek, vermits uit de aangevoerde bestanddelen het arrest niet wettelijk heeft kunnen afleiden dat de partijen alle gevolgen van de door hen gestelde rechtshandeling niet zouden aanvaard hebben) ; 3° het arrest, uit de omstandigheid dat de door eiseres aan de vennootschap Mees gestorte gelden de vermelde percentages van de maatschappelijke winsten hebben bereikt, het besluit niet wettelijk kon trekken dat zonder die winsten, de naamloze vennootschap Mees de overeengekomen vergoedingen niet zou bekomen hebben (schending van de artikelen 1349 en 1353 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van dit wetboek vermits de bewering van het arrest de bewijskracht miskent van het proces-verbaal van de raad van beheer van eiseres van 5 januari 1951) ; 4° het arrest, door te beslissen dat de bedoelde verrichting een inbreng in een vennootschap is, de bewijskracht schendt van het proces-verbaal van de beraadslaging van de raad van beheer van eiseres van 5 januari 1951, in zover deze de voorwaarden vastlegt, waarvan het arrest overigens de uitvoering vaststelt, van de vergoeding van het bedrag van een miljoen vijfhonderd duizend frank aan een vaste rentevoet en aan een met het omzetcijfer evenredige intrest, beide bij onderstelling verschuldigd op 15 december van elk jaar, los van de al dan niet winstopleverende aard van het bedrijfsresultaat, en in zover, op algemene wijze, dit proces-verbaal het bewijs oplevert van de omstandigheden en voorwaarden waarin het door de naamloze vennootschap Mees verleende voorschot in rekening diende gestabiliseerd te worden onder de vorm van een bijdragende obligatielening (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek) ; 5° het arrest het wettelijk begrip van inbreng in een vennootschap, al was het in genot, miskent, welke inbreng voor zijn bestaan essentieel vereist de wil van de partijen om de inbreng in gemeenschap te brengen met het ook op de verdeling van de winsten en de verliezen die uit de maatschappelijke werkzaamheid voortvloeien — vermits geen der partijen beroofd mag worden van haar aandeel in de winst of ontheven van haar bijdrage in het verlies — welk begrip dan ook onverenigbaar is met dit van een vaste of een in functie van het omzetcijfer bepaalde vergoeding en dus los van het bestaan of van het bedrag van een eventuele maatschappelijke winst (schending van de artikelen 1832, 1851, 1853, 1855 van het Burgerlijk Wetboek, en de in het middel vermelde bepalingen van de wetten op de handelsvennootschappen) ; 6° de omstandigheid dat een aandeelhouder van eiseres met zelfs de meerderheid der aandelen, op de door deze laatste uitgegeven obligatielening heeft ingeschreven met het oogmerk de voorschotten in rekening, waarvoor de lening in de plaats komt, te stabiliseren, niet voldoende is om aan alle mogelijke bedragen die door eiseres aan die aandeelhouder betaald worden, het karakter te geven van inkomsten uit aandelen of uit delen van een handelsvennootschap en derhalve om te beslissen dat de door die aandeelhouder ontvangen inkomsten bij wijze van vaste of veranderlijke rentevoet van een obligatielening of van overigens om 't even welke schuldvoordering ten laste van een vennootschap op aandelen, eigenlijke inkomsten uit aandelen zijn (schending van de arti-

kelen 14, 15, 16 en 34 van de wetten betreffende de inkomstenbelastingen gecoördineerd bij het besluit van de Regent van 15 januari 1948, en dienvolgens van de in het middel vermelde bepalingen van de wetten betreffende de nationale crisisbelasting, gecoördineerd bij het besluit van de Regent van 16 januari 1948 en gewijzigd bij de wet van 8 maart 1951) ; 7° het arrest, door te verklaren dat het argument hetwelk eiseres wenst te trekken uit het feit dat zij op het einde van 1957 de lening aan de naamloze vennootschap Mees volledig heeft kunnen terugbetalen, ter zake niet dienend is, en niet uit te leggen waarom die omstandigheid, waarvan het bestaan niet betwist wordt, ter zake niet dienend is, geen antwoord geeft op de desbetreffende bewijsvoering van de conclusie van eiseres en bovendien tegenstrijdig is, vermits het weigert acht te slaan op een bepaald element dat echter strijdig is met de door het Hof van beroep aangenomen stelling, en zich toch anderzijds steunt op een loutere eventualiteit, die door de feiten wordt weerlegd en inzonderheid door bedoeld element, namelijk een nadelige liquidatie van eiseres en een voor de naamloze vennootschap Mees eruit voortvloeiend verlies niet enkel als voornaamste aandeelhoudster van eiseres maar ook en vooral als enige remittent van de litigieuze gelden (schending van artikel 97 van de Grondwet, alsmede van de artikelen 1349 en 1353 van het Burgerlijk Wetboek, vermits het arrest zijn beslissing afleidt uit een vermoeden dat gegrond is op louter eventuele en onzekere feiten en weigert andere feiten in overweging te nemen die een beslissende invloed kunnen uitoefenen op die welke het in aanmerking neemt) :

Overwegende dat het arrest, in overeenstemming met de regel dat de administratie die een schijnakte door een andere wil vervangen het bewijs moet leveren van de rechtselementen van de akte die in de plaats wordt gesteld, oordeelt dat de administratie het bewijs heeft geleverd, door gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens, dat de « Etablissements H.V. Mees » die blijkbaar op een dor eiseres uitgegeven obligatiezitting van 1.500.000 frank hebben ingeschreven, in werkelijkheid dit bedrag gebezigd hebben als inbreng in een vennootschap, dat inzonderheid bewezen is dat bedoelde « Etablissements naamloze vennootschap Mees » dit bedrag hebben willen doen bijdragen in het maatschappelijk verlies ;

Overwegende dat het arrest in dit verband verklaart, « dat het bewezen is dat voor het geval de balans van de eisende vennootschap met verlies zou gesloten worden, de naamloze vennootschap Mees niet zou verkregen hebben wat haar beloofd was » en nog « dat de naamloze vennootschap Mees moest bijdragen in het door eiseres geleden verlies ; dat zij het risico op zich nam, in geval van nadelige liquidatie van verzoekster, in zeer grote mate het verlies te moeten dragen niet enkel als voornaamste aandeelhoudster van de vennootschap Curia maar ook en vooral als enige remittent van de bedoelde gelden » ;

Overwegende dat die door het arrest aangeduide omstandigheden alleen niet kunnen volstaan om zijn conclusie wettelijk te rechtvaardigen dat het bedrag van 1.500.000 frank, hetwelk door de naamloze vennootschap « Etablissement H.V. Mees » ter beschikking werd gesteld van eiseres als obligatielening, een inbreng in een vennootschap zou zijn die moet bijdragen in het door eiseres eventueel geleden verlies ;

Dat « in geval van nadelige balans niet kunnen bekomen hetgeen beloofd was geworden » of « ingeval van nadelige liquidatie het risico lopen in zeer ruime mate het verlies te moeten dragen » risico's zijn waaraan, ingeval de schuldenaar in gebreke blijft, elke schuldeiser is blootgesteld ;

Dat het arrest weliswaar erop wijst dat bij gelegenheid van een nadelig dienstjaar, de vennootschap Mees ertoe

ingestemd heeft de door eiseres verschuldigde rentelast tot een vaste rente van 8 t.h. te verminderen; dat, door aldus he bedrag van haar renteschuldvordering te verminderen, de vennootschap niettemin het recht heeft uitgeoefend dat de zichtbare akte haar toekende en niet heeft deelgenomen aan de maatschappelijke verliezen van het bedoelde dienstjaar;

Dat daarna het arrest zich ertoe beperkt te verklaren, zonder verdere uitleg te verschaffen, dat het feit dat in 1957 eiseres aan de vennootschap Mees het door deze laatste voorgeschoten bedrag volledig heeft kunnen terugbetalen, ter zake niet dienend is, terwijl nochtans dit feit door eiseres was aangevoerd om te doen gelden dat de vennootschap Mees voldoende waarborgen bezat betreffende de terugbetaling van het als lening voorgeschoten bedrag;

Dat het middel gegrond is;

Overwegende dat de vernietiging op het eerste middel de algehele vernietiging van het bestreden arrest moet meebrengen; dat immers de beslissing van het arrest op de ontstentenis van verval op onverbreekbare wijze verbonden is met de beslissing aangaande de simulatie;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden arrest;

Beveelt dat van het thans gewezen arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel, anders samengesteld dan op de datum waarop het arrest van 6 november 1963 gewezen werd.

NOOT. — Zie, in dezelfde zaak: Cass. 11 januari 1966, R.W. 1966-1967, 341.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 2 mei 1969.

Voorzitter: M. Liard.

Raadsheren: M.M. Grenez en Van Hecke.

Advocaten: Mrs. Toussaint en Van Battel.

Verzekeringen. — Art. 16 verzekeringswet. — Alcoholhemie. — Grove schuld.

Ongeval veroorzaakt door een autobestuurder met een alcoholintoxicatie van 1,66 per duizend.

De omstandigheden van het ongeval wijzen uit dat de roekeloosheid, minstens de onbekendigheid die hij vertoonde, het gevolg was van de alcoholhemie. Tijdens zijn langdurig verblijf in de herberg kon hij niet anders dan zich bewust worden van zijn toenemende intoxicatie. Gezien de ruime voorlichting die thans verstrekt wordt over de gevaren van de drankinvloed, moest hij beseffen dat hij zijn bekwaamheid tot veilig sturen aanzienlijk verminderde en meteen de risico's buiten al de vooruitzichten van zijn verzekeringscontract vermeerderde. Hij heeft een zware fout begaan in de zin van art. 16 verzekeringswet.

N.V. De Vaderlandse t./ Van den Wijngaert.

Gezien in eensluidende uitgifte het vonnis der rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, zetelende in handelszaken, de dato 1 februari 1967, waarvan geen betekening wordt voorgelegd en waartegen op 18 april 1967 een naar vorm en termijn regelmatig beroep werd ingesteld;

Aangezien appellante op geïntimeerde, haar verzekerde, de som van 68.559 frank wil verhalen die zij moest uit-

keren aan de benadeelde van het ongeval dat geïntimeerde op 21 oktober 1964 te Blaasveld veroorzaakte en tengevolge waarvan hij, bij in kracht van gewijsde getreden vonnis der Politierechtbank te Mechelen de dato 20 januari 1965, tot een geldboete veroordeeld werd hoofdens vermengde betichtingen van onaangepaste snelheid en besturen van zijn camion met een alcoholgehalte van ten minste 1,5 per duizend in het bloed;

Aangezien het onderzoek bewezen heeft dat dit gehalte in werkelijkheid 1,66 per duizend bedroeg en de politierechter geïntimeerde vrijsprak van de betichting in staat van dronkenschap op een openbare plaats een voertuig te hebben bestuurd;

Aangezien op de terugweg van zijn dagelijkse rondrit om melkkruiken af te halen, geïntimeerde anderhalf uur in een herberg doorbracht, waar hij verscheidene glazen bier nuttigde, en korte ogenblikken na het verlaten van die drankgelegenheid, aan het stuur van zijn vrachtwagen, een linkse bocht zo ruim nam dat hij de verhoogde aardeberm opreed, er een zesmeter lang wielspoor achterliet, dan de baan schuins overstak, de overzijdse berm eveneens opreed en aldaar een haag, een afsluitingsmuur en een hek vernielde, om uiteindelijk tegen een huisgevel te beuken, die ernstig beschadigd werd;

Aangezien geïntimeerde, die toegeeft de weg op die plaats goed te kennen, daar hij hem tweemaal daags berijdt, voormelde bocht menigmaal tevoren zonder incidenten met zijn camion beschreef, zodat uit deze omstandigheid en zijn hogeraangehaalde rijwijze bij het ongeval, dient afgeleid te worden dat de roekeloosheid, of minstens de onbekendigheid door hem op 21 oktober 1964 vertoond, het gevolg was van de alcoholhemie onder invloed derwelke hij zich die dag had gebracht;

Aangezien tijdens zijn langdurig oponthoud in de herberg, geïntimeerde zich heeft moeten bewust worden van zijn toenemende intoxicatie en dat zijn gedragingen en gesprekken daardoor « zonderling » werden, zoals de verbaliserende rijkswacht kort nadien heeft kunnen opmerken;

Aangezien in acht genomen de ruime voorlichting die in de moderne samenleving alom en voortdurend aan het publiek verstrekt wordt over de gevaren van het verkeer onder drankinvloed, geïntimeerde noodzakelijk heeft beseft, of moeten beseffen dat de door hem verorberde hoeveelheid alcohol zijn bekwaamheid tot veilig sturen van een camion in aanzienlijke mate verminderde en meteen in dezelfde mate de risico's buiten al de vooruitzichten van zijn verzekeringscontract verzwaaarde;

Aangezien hij zich aldus plichtig maakte aan de zware fout waarvan de gevolgen, krachtens artikel 16 der wet van 11 januari 1874 niet ten laste van de verzekeraar vallen, zodat, waar het gevorderd bedrag niet betwist wordt, de eis gegrond voorkomt;

Om deze redenen,

Het Hof,

Na beraad,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935,

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpend,

— Ontvangt het beroep;

— Bevestigt het aangevochten vonnis enkel in zover de vordering van appellante, alsdan aanlegster, ontvankelijk werd verklaard;

— Doet het teniet voor het overige;

— Wijzigende:

— veroordeelt geïntimeerde aan appellante te betalen de som van 68.559 frank, met de gerechtelijke interesten en de kosten, belopende 1150 frank;

— Veroordeelt geïntimeerde insgelijks tot al de gerechtskosten in beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT.

3e Kamer. — 29 april 1969.

Voorzitter : M. Soetaert.

Openbaar ministerie : M. Fiers.

Advocaten : Mrs. De Roeck, Moyaert en Boonen.

Verzekeringen. — Art. 16 verzekeringswet. — Oververmoeidheid. — Ten deze geen grove schuld. — Art. 25, 6e modelpolis autoverzekering. — Niet toepasselijk.

Uit de omstandigheden van de zaak blijkt dat de enige verklaring voor een auto-ongeval de oververmoeidheid van de bestuurder is. Hij zou de twee vorige nachten weinig geslapen hebben doordat een zaak die hem veel hoofdbrekens bezorgde hem voortdurend bezighield.

Dat is niet hetzelfde als hele nachten niet slapen en het bewijst niet dat hij zich moest bewust zijn van een oververmoeidheid van die aard dat hij plots in slaap zou kunnen vallen als hij niet vooraf de nodige voorzorgsmaatregelen nam. Dergelijke begrensde moeilijkheden komen wel meer voor bij zakenlui en bij anderen en hebben op zichzelf geen verzwarende van het risico te gevolge. Art. 16 verzekeringswet vindt derhalve geen toepassing.

De verzekerde is op een bepaald ogenblik niet in staat gebleken de nodige manoeuvres uit te voeren, maar niet door grove schuld of door een overtreding van een wettelijk of reglementair voorschrift, maar alleen door een vluchtige, subjectieve onvoorzichtigheid, waarvoor art. 25, 6° van de modelpolis niet kan worden ingeroepen.

N.V. Nederlandse Lloyd t./ Van Doorne en N.V. Ahrend.

Overwegende dat eiseres, die als all risks-verzekeraar van tweede verweerster de schade heeft vergoed welke door eerste verweerder bij een verkeersongeval te Lokeren op 4 augustus 1956 werd veroorzaakt, terugbetaling vordert van de door haar deswege uitgegeven bedragen tot een gezamenlijk beloop van 191.280 frank, onverminderd rente en kosten, op grond van de artikelen 24 en 25-6) en 25-9) van de modelpolis voor de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen ;

Overwegende dat beide verweerders betwisten dat ter zake van grove schuld — opzet wordt niet ingeroepen — in de zin van artikel 25-9) van de modelpolis en van artikel 16 wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen kan worden gesproken, waarbij tweede verweerder nog opmerkt dat het verhaal op grond van artikel 25-9) van de modelpolis alleen tegen de verzekerde die het ongeval heeft veroorzaakt, kan worden uitgeoefend (laatste lid van het artikel) terwijl onbekwaamheid om het voertuig te besturen evenmin aanwezig is geweest ;

Overwegende dat eerste verweerder op 4-8-65 om 16 u. 35 op de weg Antwerpen-Gent — rijbaan met vier rijstroken in goede staat ter plaatse — bij droog en helder weder en zonder enige zichtbare aanleiding, met een aan de tweede verweerster toebehorende personenwagen van de rechterzijde van de rijbaan naar links kwam zonder te vertragen en daar twee wagens aanreed die gewoon de rechterzijde van de rijbaan hielden ;

Overwegende dat uit een deskundig onderzoek is gebleken dat de aanrijding niet kan worden verklaard door enig technisch gebrek van de wagen ;

Overwegende dat de enige verklaring die is welke door eerste verweerder zelf werd gegeven, namelijk dat hij naar alle waarschijnlijkheid door vermoeidheid in slaap was gevallen : « ...Ik was immers reeds een paar dagen bezig met een zaak voor de firma Ahrend te Antwerpen, die mij veel hoofdbrekens bracht. De twee laatste nachten

vóór het ongeval had ik dan ook eerder weinig geslapen, gezien ik steeds met deze zaak in mijn hoofd zat. Op het ogenblik van het ongeval kwam ik immers van de firma Ahrend voor wier rekening ik reed. Ik was tijdens de voormiddag vanuit Gent naar Antwerpen vertrokken. Ik meen daarenboven dat ik des middags niet had gegeten, dit in verband met de zaak die ik af te handelen had » ;

Overwegende dat eerste verweerder nochtans ook verklaarde dat hij zich moeilijk kon herinneren hoe het ongeval zich had voorgedaan en overigens bij het ongeval ernstig gewond werd in het gezicht en een commotio en fractuur van de rechter ulma opliep ;

Overwegende dat hij wegens het litigieuze ongeval als schuldige aan onopzettelijke verwondingen door de Correctionele rechtbank te Dendermonde bij vonnis van 29 november 1966 werd veroordeeld tot een geldboete van 100 frank x 20 ;

Overwegende dat de grove schuld, die krachtens de eerder genoemde bepalingen bevrijding van de verzekeraar tot gevolg heeft, die is welke het gedekte risico buiten de vooruitzichten van het verzekeringscontract verzwart en waarvan de betrokken verzekerde zich bewust is geweest of had moeten zijn, zodat zij met opzet kan worden gelijkgesteld (verg. Cass. 14-6-1968, R.W. 1968-69, kol 854 en vroegere arresten in noot vermeld) ;

Overwegende dat zo eerste verweerder ongetwijfeld schuld heeft aan het ongeval, wat ten gevolge van zijn strafrechtelijke veroordeling erga omnes vaststaat, ter zake nochtans geen zware schuld in de bedoelde zin bewezen is ;

Overwegende immers dat de eigen verklaring van eerste verweerder er alleen op wijst dat hij twee nachten weinig geslapen heeft (wat niet hetzelfde is als niet slapen of de nacht in esbattementen of arbeid doorbrengen) en de middag voor het ongeval waarschijnlijk niet gegeten heeft.

Overwegende dat uit die gegevens niet met zekerheid kan worden afgeleid dat eerste verweerder zich bewust moet geweest zijn van een oververmoeidheid van die aard, dat hij plots in slaap zou kunnen vallen, zonder vooraf de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen (verg. Gent, 26-11-1955, R.G.A.R. 1956, nr. 5837 ; Rb. Leuven, 19-9-1967, R.G.A.R., 1968, nr. 8113, en ref. pro en contra) ;

Overwegende dat de aangehaalde, begrensde moeilijkheden bij zakenlui en zelfs bij anderen wel eens voorkomen en op zich zelf geen verzwarende van het risico buiten de normale vooruitzichten van het verzekeringscontract ten gevolge hebben ;

Overwegende dat de vaststaande gegevens evenmin bewijzen dat eerste verweerder niet de nodige lichaamsgechiktheid en de nodige kennis en bedrevenheid bezat om te sturen, zoals door artikel 10, derde lid, van het Verkeersreglement voorgeschreven ;

Overwegende dat het wel vaststaat dat hij op een bepaald ogenblik niet in staat is gebleken al de nodige manoeuvres uit te voeren doch, zoals eerder gezegd, niet ten gevolge van grove schuld in zijn hoofd en evenmin ten gevolge van de overtreding van een of ander voorschrift van de wet of het reglement, dat vereisten stelt voor de juridische bevoegdheid om een motorrijtuig te besturen (verg. de voorbeelden van art. 25, 6°, van de polis), maar alleen door een vluchtige, subjectieve onvoorzichtigheid, waarvoor artikel 25, 6°, van de modelpolis niet kan worden ingeroepen (verg. Rb. Brussel 20-12-1962, J.T. 1963, 335 ; Luik 20-12-1963, J.T. 1964 ; R.G.A.R. 7284, met noot ; Nouvelles, Dr. Comm. V (Assurances véhicules automoteurs, nr. 429 en ref.) ;

Overwegende dat tweede verweerder aldus niet aansprakelijk kan worden gesteld voor enige schuld van haar aangestelde, die tot het betwiste verhaal aanleiding zou kunnen geven ; dat zij zich evenmin als eerste verweerder heeft kunnen overtuigen van een — immers niet bewezen — durende ongeschiktheid om te sturen in hoofde van eerste verweerder ;

Op deze gronden,

De Rechtbank,

Gelet op artikelen 2, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken ;
Alle andere conclusies van de hand wijzende ;
Verklaart de vordering ontvankelijk, doch niet gegrond ;
Laat de kosten voor rekening van eiseres.

VREDEGERECHT TE SINT-TRUIDEN

21 december 1967.

Rechter : M. Roelands.
Advocaten : Mrs. Warnants en Smeets.

Arbeidsongeval. — Ongeval. — Vereiste. — Werking van een uitwendige kracht. — Begrip.

Er zijn veel ongevallen bestaande in dikwijls inwendige letsels, die verwekt worden door een ongelukkig verweer van de arbeider tegen een hindernis, een weerstand of zelfs een stoffelijke moeilijkheid die door het werk is voortgebracht. De uitwendige oorzaak kan voortspruiten uit het « onevenwicht » tussen een uitwendige kracht of weerstand en een inwendig verweer, rekening houdend met de tijdelijke, subjectieve en innerlijke toestand van het slachtoffer.

Peerenbooms t./ N.V. Mercator.

Overwegende dat eiser aanvoert dat hij op 17 maart 1966 tijdens het werk, in opdracht van de P.V.B.A. Frising te Sint-Truiden, diende te helpen bij het verplaatsen van een vrachtauto en dat hij bij het duwen om dit voertuig in beweging te brengen, een scheur opliep van de linker Achillespees ; dat hij verder beweert ingevolge voormeld feit volledig werkonbekwaam te zijn gebleven sinds 18 maart 1966 tot 1 augustus 1966 en dat hij nadien een bestendige werkonbekwaamheid van minstens 50 % zou hebben opgelopen ;

Overwegende dat de vordering van eiser er toe strekt gedaagde te horen veroordelen tot betaling der wettelijke vergoedingen bepaald door de wetten op de arbeidsongevallen, rekening houdende met een tijdelijke volledige en gedeeltelijke werkonbekwaamheid evenals met de blijvende werkonbekwaamheid ; voor dit alles rekening houdende met een basisloon van 100.000 fr. per jaar, te verminderen of te vermeerderen in de loop van het geding ;

Overwegende dat verweerster in haar nota van 5 december 1967 aanvoert dat de eis van aanlegger niet valt binnen het toepassingsveld van de arbeidsongevallenwetgeving omdat de schade door hem gevraagd niet werd opgelopen ten gevolge van een arbeidsongeval ;

dat de schade niet door een « ongeval » werd veroorzaakt, m.a.w. door een « plotselinge ongewone gebeurtenis », waarbij de « plotselinge werking ener uiterlijke kracht » wordt verondersteld ; (Parl. Besch. Kamer 1901-1902, blz. 106, XXVI) ;

Dat zij verder voorhoudt dat de krachtspanning, ontstaan uit de tegenstelling der twee krachten, de actieve van de arbeider en de passieve kracht van de te overwinnen weerstand, « in se » het vereiste « abnormaal » karakter niet bezit en dat eiser dus het « abnormale » van zijn krachtspanning dient te bewijzen ;

Overwegende dat hij die zich beroept op de arbeidsongevallenwet van 24-12-1903, het bewijs moet leveren dat hij in de wettelijke voorwaarden verkeert om de voordelen dezer wetgeving te genieten ; dat hij zal moeten bewijzen

dat hij arbeider, bediende, enz. is, dat het ongeval gebeurd is gedurende de arbeid en wegens de uitvoering van het contract, dat het ongeval geschied is in een publieke of private onderneming die gewoonlijk één of meer arbeiders gedurende ten minste twee maand per jaar in dienst heeft ; dat de gebeurtenis een plotseling en abnormaal karakter hebbe en veroorzaakt zij door een van buiten komende kracht ; (Cass. 22-12-1955, Pas. 1956 - I - 402) ;

Dat de bewijslast rust op de eisende arbeider, met dien verstande dat een wettelijk vermoeden « juris tantum » bestaat, dat het tijdens de arbeid overkomen ongeval gebeurd is door het feit van de uitoefening van de arbeid ; dat het aan de arbeider opgelegde bewijs door alle rechtsmiddelen mag geleverd worden ; dat, bovendien, door arbeidsongeval dient te worden verstaan elke plotselinge en abnormale gebeurtenis, die door de onverwachte werking van een uitwendige kracht wordt teweeggebracht, en die door de arbeider in de loop en door de uitvoering van de arbeidsovereenkomst een letsel, een fysieke of intellectuele stoornis, een ziekte, die een arbeidsongeschiktheid medebrengen, veroorzaakt heeft ; (Cas. 23-12-1955, Pas. 1956 - I - 413) ;

Overwegende dat het bewijs van het ongeval door alle rechtsmiddelen mag worden aangebracht, ook door vermoedens ; (Cas. 5-11-1932, Pas. - I - 296) ;

Dat bovendien, opdat een ongeval een arbeidsongeval weze in de zin van de bij K.B. van 28 september 1931, samengeordende wetten, het niet vereist is dat de plotselinge werking van een van buiten komende kracht de enige oorzaak geweest is van het ongeval ; dat het voldoende is, dat tussen deze werking en het ongeval een oorzakelijk verband bestaat ; Cas. 27-3-1952, R.W. 1952, kol. 413) ; dat in die gedachtengang, wanneer een abnormale krachtspanning van de arbeider in de uitoefening van zijn werkzaamheden de dood van deze arbeider, die aan een chronische hartkwaal leed, heeft verhaast, er dan een oorzakelijk verband bestaat tussen het arbeidsongeval en het overlijden ; (Rb. Leuven, 15-9-1954, R.W. van 12-12-1954, kol. 618) ;

Overwegende dat het abnormale — dat volgens de arbeidsongevallenwet — een geval doet beschouwen als een ongeval, niet naar een theoretische onveranderlijke norm mag worden beoordeeld ; dat het immers volstaat, opdat de kracht — die, plotseling en van buiten af het organisme aantast —, als abnormaal zal kunnen worden aangemerkt, dat het organisme geen voldoende weerstandsvermogen bezit om te kunnen weerstaan aan die plotselinge inwerkende kracht ; dat, derhalve het letsel, veroorzaakt door een krachtspanning welke degene heeft overschreden, die door het normaal uitoefenen van het beroep wordt gevergd, als arbeidsongeval in de zin van art. 1 der arbeidsongevallenwet moet worden aangemerkt ; (Vrederecht Antwerpen, 8-12-1954, R.W. 8-5-1955, kol. 1523) ;

Overwegende dat het alzo voorkomt dat er zeer veel ongevallen zijn bestaande in letsels, dikwijls inwendig, welke verwekt werden door een ongelukkig verweer van de arbeider tegen een hindernis, een weerstand of zelfs een stoffelijke moeilijkheid, door het werk voortgebracht ;

Overwegende bovendien dat de uitwendige oorzaak kan voortspruiten uit het « onevenwicht » tussen een uitwendige kracht of weerstand en een inwendig verweer, rekening houdend met de tijdelijke, subjectieve en innerlijke toestand van het slachtoffer ; dat deze zienswijze een nieuwe stap betekent naar de concretisering en individualisering van het ongeval en dat alzo het spoor van mathematische beoordelingen van de abnormaliteit van de oorzaak verlaten wordt ; (Cfr. Studie van L. Remouchamps, in het « Tijdschrift van de Vrederechters », november 1962, p. 330) ;

Overwegende dat het arbeidsongeval kan spruiten uit een eigen en intern feit van het slachtoffer ; dat evenwel in zulk geval een accidentele inspanning dient ontdekt,

die zich echter voordoet wanneer het regelmatig verband tussen de physiologische normale inspanning in het beroep, tijdens de uitvoering van het werk, en de verweersreacties van het organisme tekort schiet; (Burg. Rechthb. Luik, 6 december 1925, R.G.A.R. 1953, nr. 5250);

Overwegende dat het immers niet noodzakelijk is, opdat er sprake van arbeidsongeval zou zijn, dat de uitwendige kracht, een « abnormaal » karakter hebbe; het volstaat dat de uitwendige kracht een plotselinge en abnormale gebeurtenis teweeg brengt; (Cas. 3-11-1961, Pas. 1962 - I - 249);

Overwegende dat het passend voorkomt volgende zienswijzen aan te halen van het Hof van Cassatie, nml. dat: « L'effort fourni par un ouvrier soudeur de son métier pour soulever, avec un compagnon, à une hauteur de 1,5 m un moteur lourd de 50 kg est un effort anormal. Il s'agit en outre d'un effort exercé non progressivement, mais dans un espace de temps restreint, soit donc un effort subit. L'effort a été anormal eu égard à ses prestations habituelles de travail, » (Cas. 25-11-1965, Bull. Assur. 1967, p. 751); en verder dat: « Pour qu'il y ait accident du travail au sens des lois coordonnées, il n'est pas requis que l'action soudaine d'une force extérieure soit la seule cause de l'accident; il suffit qu'il y ait une relation de causalité entre cette action et l'accident; lorsque deux forces, l'une extérieure et l'autre propre à l'ouvrier, causent un événement subit et anormal, il n'est nullement requis que la force extérieure précède la force interne »; (Cas. 6-11-1964, Bullet. Assur. 1966, p. 647);

Overwegende dat dienvolgens in het licht van bovenstaande beschouwingen het voldoende gebleken is dat tussen de werking van de van buiten komende kracht, namelijk het duwen tegen de vrachtwagen en het ongeval, in casu de spierscheuring, een oorzakelijk verband bestaat; dat immers het schijnbaar ontbreken van uiterlijke kentekenen van een dergelijk abnormaal gebeuren geenszins toelaten de werkelijkheid van een arbeidsongeval te ontkennen, wanneer het bekomen letsel rechtstreeks op een trauma wijst; (Vrededer. Antwerpen, IIIe kanton, 14-12-1946, Tijdschr. Vrederechters 1947, blz. 12); dat zulks in casu eveneens voorhanden is;

Overwegende eindelijk dat het vermoeden « juris tantum » bestaat dat onderhavig ongeval — voorgekomen tijdens de duur van het contract — vermoed wordt veroorzaakt te zijn wegens de uitvoering van de arbeid; (art. 1 lid 6 der wet van 24-12-1903 en Cas. 7-6-1962, Pas. 1962 - I - 1153); dat zulks in onderhavig geval wel degelijk verwezenlijkt is; overwegende niettemin dat alvorens over de zaak ten gronde te beslissen het billijk en rechtmatig voorkomt, een deskundige aan te stellen, ten einde te bepalen of het arbeidsongeval spruit uit een eigen en intern feit van het slachtoffer, alsook of er accidentele inspanning voorhanden is; en verder de graad en de duur der tijdelijke volledige en gedeeltelijke werkonbekwaamheid, alsmede deze der blijvende werkonbekwaamheid vast te stellen.

.../

BOEKBESPREKING

Rudolf Aladár Métall, Hans Kelsen, *Leben und Werk*, Wenen, Verlag Franz Deuticke, 1969, 220 blz.

Hans Kelsen is thans 88 jaar oud. De auteur van het hier besproken boek noemt hem « der Jurist des zwanzigsten Jahrhunderts ». Of, zoals door velen beweerd wordt, Hans Kelsen de grootste jurist is van deze eeuw, daarover lopen de meningen sterk uiteen. Door de ene wordt zijn persoonlijkheid en de wetenschappelijke waarde van zijn werk tot het uiterste opgedreven, terwijl van de andere kant zijn leer op de ongenadigste wijze wordt aangevallen. Het is echter stellig dat in de laatste 50 jaren geen enkel

jurist, doorheen heel de wereld, zo zeer de aandacht op zich heeft gevestigd en dat geen enkel juridisch wetenschappelijk oeuvre aanleiding heeft gegeven tot zulke gepassioneerde debatten als dat van Hans Kelsen.

Wat over zijn werk werd geschreven is onoverzienbaar en geen jurist van enige betekenis heeft zich niet genoopt gevoeld ten opzichte van de leer van Kelsen stelling te nemen. Nog dagelijks worden in tijdschriften en in afzonderlijke uitgaven, geleerde uiteenzettingen gepubliceerd, zowel over zijn « reine rechtsleer » in haar geheel als betreffende detailpunten ervan. En wanneer, enkele jaren geleden, de theorie van Kelsen enigszins van hare betekenis scheen te hebben verloren, is duidelijk in de laatste jaren in meerdere landen een Kelsen-Renaissance vast te stellen.

Eén van zijn getrouwe volgelingen, Rudolf Aladár Métall, zelf een vooraanstaand jurist, die reeds talrijke studiën aan het werk van Hans Kelsen had gewijd, heeft thans een monografie geschreven waarin een levensschets van Kelsen wordt getekend en waarin de betekenis van zijn werk wordt geanalyseerd. Voor hen die nog niet vertrouwd zijn met de geschriften van Kelsen is het een uitstekende inleiding tot de kennis zowel van zijn persoonlijkheid als van zijn juridische theorie.

Het eerste deel van het werk, dat een honderdtal bladzijden beslaat, geeft ons een boeiende beschrijving van het leven van Hans Kelsen. Dit stuk zal met intense spanning gelezen worden, want Kelsen die door zijn aard gesteld was op het rustig en beschouwelijk studieleven, is, ten gevolge van de omstandigheden, medegesleept geworden in een reeks avonturen, die hem van het ene eind van de wereld naar het andere brachten.

In zijn omgang met collega's van geleerden heeft hij, naast hartverkwikkende successen, talrijke ontgoochelingen en bittere ervaringen gekend, die zijn leven gemaakt hebben tot een belangwekkende roman.

Geboren te Praag, waar zijn ouders tot de Duitssprekende gemeenschap behoorden, woonde Hans Kelsen vanaf zijn 3e jaar in Wenen, waar hij zijn lager en zijn middelbaar onderwijs doorliep. Hij had als studiegenoot in het gymnasium de bekende liberale econoom Ludwig von Mises. Kelsen toonde meer belangstelling voor de wetkunde dan voor de humane wetenschappen. Hij was maar een zeer middelmatig student, die vooral belangstelling over had voor de poëzie, de letterkunde en de muziek en die reeds van in zijn jeugd getuigenis aflegde van een enigszins pessimistische wereldbeschouwing. Van de letterkunde ging hij geleidelijk over naar de wijsbegeerte. Nadat hij spoedig was teruggekomen van de zuiver materialistische filosofie die in die periode een grote bijval kende, las hij reeds van op het gymnasium het werk van Kant, waardoor hij begeesterd werd. De grondgedachte van Kant, dat het subject, door middel van het kennisproces, het object betuigt werd voor hem een definitieve verworvenheid.

Zonder groot enthousiasme zou hij de rechten studeren. De meeste van de professoren waarvan hij de colleges volgde waren hem een desillusie. Enkel Strisower, die geschiedenis van de rechtsfilosofie doceerde, kon hem belangstelling inboezemen en onder zijn leiding schreef hij zijn eerste werk over de Staatsleer van Dante. Over het algemeen stelde hij bij zijn professoren een gemis vast aan systematische grondslagen en een jammerlijke verwarring in de probleemstelling. Er werd geen onderscheid gemaakt tussen de vraag hoe de subjecten zich volgens het positieve recht behoren te gedragen en hoe ze zich gedragen in feite. Deze vaststelling bracht Kelsen de sterke overtuiging bij dat er een scherpe scheiding diende gemaakt te worden tussen de rechtswetenschap enerzijds en de ethiek en de sociologie anderzijds. Deze zuivering van de rechtsleer zal één van de grootste doelstellingen blijven van zijn levenswerk.

Na zijn promotie tot Doctor Juris legde Kelsen het er op aan docent te kunnen worden aan de universiteit. Zijn vader was overleden; het gezin van zijn ouders bevond zich in benarde financiële omstandigheden en hij had zware zorgen te dragen. Toch was het zijn bedoeling een groot werk te schrijven over de grondslagen van de rechtsleer en een diepe analyse uit te werken van het begrip « rechtsregel ». Een studiebeurs liet hem toe 3 semesters te Heidelberg te studeren waar Georg Jellinck de grote pontif was van het staatsrecht.

Het bijwonen van het seminarie van Jellinck was minder vruchtbaar dan te verwachten was daar deze man, op het hoogste punt van zijn faam, geen enkele tegenspraak dulde en Kelsen er niet in slaagde met hem nuttige discussies te voeren. Er werd hard gewerkt aan het grote boek en in 1911 verschenen de ook vandaag nog zo beroemde « Hauptprobleme der Straatsrechtslehre ». Wanneer Kelsen zijn werk aan de Weense Universiteit aanbod ondervond hij erge tegenstand, niet op grond van wetenschappelijke bezwaren, doch wel wegens het feit dat hij van joodse afstamming was en dat aan de universiteit een vrij sterk anti-semitisme heerste. Toch kon aan Kelsen, wegens zijn wetenschappelijke waarde, de weg tot het docentschap niet versperrd blijven en in 1911 nog werd hij als privaat docent benoemd.

Hij huwde in 1912 en in 1914 stichtte hij het merkwaardig tijdschrift « Österreichische Zeitschrift für öffentliches Recht », dat toen in de wetenschappelijke juridische wereld, zijn merkwaardige loopbaan begon.

Gedurende de oorlog 1914-18, bekleedde hij belangrijke ambten in het Militair Gerecht en in het Ministerie van Oorlog. Hij werd de rechtstreekse raadgever van de Minister en was op het einde van de oorlog betrokken in de onderhandelingen die gevoerd werden met Keizer Karel om te trachten de Habsburgse monarchie te redden door het oprichten van een bond der verschillende nationaliteiten, waarvoor hij een uitvoerig plan had uitgewerkt, dat echter te laat werd in aanmerking genomen en het aftreden van de Keizer niet kon beletten. Na de oorlog werd Kelsen uiteindelijk in 1918 benoemd tot Professor aan de Juridische Faculteit der Universiteit te Wenen, niettegenstaande nog allerlei anti-semitische intriges getracht hadden deze benoeming te dwarsbomen.

Als hoogleraar had Hans Kelsen zeer vlug een geweldige invloed. Een reeks vooraanstaande krachten, waarvan vele een schitterende rol zullen vervullen in de rechtswetenschap, werken met hem samen en uit alle landen, zelfs van uit Japan, komen studenten zijn colleges bijwonen. Zij zullen allen diep door zijn gedachten gemerkt worden. Hij had de gewoonte met zijn hoorders te discussiëren en zijn vlijmscherp verstand belichtte alle problemen met een verrassende helderheid.

De wetenschappelijke activiteit van Kelsen was gekenmerkt door een uiterst brede verdraagzaamheid. Van joodse oorsprong, doch gedoopt, was hij in feite religieus volledig onverschillig. Hij was democraat en schreef over het wezen van de democratie een merkwaardig boek, gesteund op het relativisme. Hij was individualist op grond van het kantianisme doch gaf zich rekenschap van het feit dat, zoals de socialisten het voorstonden, een economische planning in deze tijd vereist was. Al stond hij dicht bij de sociaal-democratische ideologie, wenste hij zich toch niet bij deze partij aan te sluiten omdat hij de theorie van het Marxisme verkeerd vond en hij het verkieslijker achtte dat een vorser op het gebied van de sociale wetenschap niet bij één politieke partij zou aangesloten zijn.

Wanneer na de oorlog de Oostenrijkse staat op nieuwe grondslagen diende opgebouwd te worden, deed men beroep op Kelsen voor het opstellen van de Oostenrijkse grondwet. Hij maakte er een merkwaardig stuk van, dat hoge wetenschappelijke verdiensten had en waarin voor

het eerst, naast een brede administratieve rechtspraak, een grondwettelijk gerechtshof werd opgericht. Kelsen schreef een belangrijk commentaar op de nieuwe grondwet.

Zijn werkzaamheid in deze periode was fantastisch. Meerdere uiterst belangrijke werken volgden elkaar op en de belangstelling die Kelsen aan de dag legde was uitermate breed. Hij schreef over algemene rechtstheorie, over rechtsfilosofie, over staatsrecht en administratief recht en over politieke wetenschap. Hij werd weldra een internationale beroemdheid, wat niet belette dat hij ook met tegenkanting en zelfs met ondankbaarheid af te rekenen had. Zo schreef één van zijn beste studenten Fritz Sander niet enkel een heftig strijdschrift tegen de theorie van zijn leermeester, doch beschuldigde hem zelfs op de onhebbelijkste wijze, volkomen ten onrechte, van plagiaat, waartegen Kelsen zich op beslissende wijze wist te verweren.

In 1925 verschijnt zijn groot werk « Allgemeine Staatslehre », dat als een synthese is van zijn vroegere geschriften. In 1926 sticht hij met Franz Weyer en Leon Duguit het zo belangrijk internationaal tijdschrift voor Rechtstheorie. Hij was ondertussen aangesteld als lid van het Verfassungsgerichtshof waarvan hij zelf de oprichting in de Grondwet had doen inlassen.

Ongelukkiglijk werden de politieke verhoudingen in Oostenrijk stilaan gewijzigd onder Duitse en Italiaanse invloed. Het nationalisme en het totalitarisme drongen meer en meer door en Hans Kelsen, die zich in zoveel geschriften had doen kennen als een bepaalde tegenstander van deze politieke richtingen, werd meer en meer tegenwerkt zowel aan de universiteit als in het grondwettelijk gerechtshof. Naar aanleiding van een politieke hetze, slaagde men er in, ter gelegenheid van een reorganisatie van het Verfassungsgerichtshof, Kelsen, die nochtans voor het leven benoemd was, niet opnieuw aan te stellen. Zulks ter gelegenheid van een houding die hij had aangenomen en waarin hij op ridderlijke wijze het recht en de waardigheid had verdedigd. In de rechtsfaculteit moest hij vanwege collega's hun nijldige en bitsige aanvallen doorstaan. Wanneer hem in deze omstandigheden, een hoogleraarstoel aan de Universiteit te Keulen werd aangeboden nam hij dit aanbod aan en verliet Wenen.

In Keulen zou hij volkenrecht doceren, waarmede hij zich ook reeds terdege had beziggehouden vooral in de verhouding tussen het staatsrecht en het internationaal recht. Door zijn activiteit op dit nieuw studieterrein werd de basis gelegd voor zijn toekomstige beroemde werken over het volkenrecht.

In 1933, het jaar waarin in Duitsland het nationaal-socialisme aan de macht kwam, was Kelsen gekozen tot decaan der rechtsfaculteit te Keulen. Niettegenstaande hij bijna in alle Europese landen en tot in de Verenigde Staten uitgenodigd was geworden voor het houden van lezingen aan universiteiten en academiën en ondanks het feit dat zijn werken in meer dan een dozijn talen vertaald waren geworden, achtte het regime dat een hoogleraar, welke ook zijn waarde mocht zijn, niet duldbaar was wanneer hij van joodse oorsprong was. Zonder uitleg of zelfs verwittiging moest hij zelf in de krant lezen dat hij afgesteld was.

Toen begon voor Kelsen een leven van zwerven. Hij doceerde gedurende enkele jaren aan het Institut Universitaire des Hautes Etudes Internationales te Genève, waar zijn onderwijs een diep spoor achterliet en waar hij vooraanstaande geleerden heeft gevormd. In 1936 werd hij benoemd als hoogleraar aan de toenmalige Duitse universiteit te Praag, niettegenstaande heftige bekamping van sommige nationalistische waartussen zich zijn vroegere student en medestander Fritz Sander onderscheidde. Bij zijn openingsles werd heftig gemanifesteerd; de steeds aangroeiende nationalistische groep aan de universiteit trachtte hem het leven onmogelijk te maken; hij werd bedreigd

en wanneer in 1938 de toestand steeds ondraaglijker werd, moest Kelsen Praag verlaten.

In 1940 werd het dan de tocht naar de Verenigde Staten. Kelsen was reeds ere-doctor van de Harvard Universiteit en hij werd dadelijk gelast er lezingen te houden. Hij had in Amerika de steun van vele vooraanstaande geleerden. Verschillende leerstoelen werden hem aangeboden. Hij verkoos de befaamde Universiteit van Californië te Berkeley bij San Francisco, waar hij vanaf 1942 zijn wetenschappelijk werk voortzette. Het was voorzeker voor Kelsen een zware taak. Zijn moedertaal was Duits. In Genève had hij in het Frans moeten doceren; nu in de Verenigde Staten diende hij dit te doen in het Engels, dat hij minder goed beheerste en er was een hele inspanning nodig om zich aan te passen. Kelsen slaagde hierin echter voortreffelijk en hij werd door de regering te Washington geconsulteerd betreffende belangrijke vraagstukken aangaande het internationaal recht. Hij publiceerde na enkele tijd zijn groot Engels werk « General Theory of Law and State », waarin het essentiële van zijn leerstellingen was uiteengezet en dat hem in heel de Angelsaksische wereld beroemd maakte.

Enkele tijd nadien publiceerde hij zijn groot werk over het Charter van de Verenigde Naties « The Law of the United Nations » dat sedertdien voortdurend geciteerd wordt als één van de belangrijkste wetenschappelijke werken over de internationale organisatie en waarin hij vlijmscherp vele tekortkomingen van het Charter in het licht stelt. Deze grote werken zijn dan ondertussen afgewisseld met dozijnen en dozijnen boeken en studiën over de rechtsphilosophie, de algemene rechtstheorie, het natuurrecht en zijn geschiedenis, het staatsrecht, het administratief recht en de sociologie. In het boek van Métall wordt een opsomming gegeven van de geschriften van Hans Kelsen, waarin 604 nummers voorkomen.

Na het staken der vijandelijkheden van de tweede wereldoorlog kwam spoedig terug contact tot stand tussen Hans Kelsen en het oude Europa. Men betreurde er diep de onhebbelijkheden en onrechtvaardigheden waarvan vóór de oorlog Kelsen het slachtoffer geweest was en men trachtte dit alles weder goed te maken. Hij werd benoemd tot ere-professor van de Universiteit te Wenen en tot lid van de Oostenrijkse Academie van Wetenschappen. Hij werd in alle landen uitgenodigd tot het geven van voordrachten en lessen en in alle delen van de wereld zowel in Europa als in de Verenigde Staten, in Zuid-Amerika als in Japan, was er geen onderwerp dat meer de wetenschappelijke belangstelling van de juristen bezighield dan het werk van Hans Kelsen. Talrijke universiteiten verleenden hem het ere-doctoraat; verschillende verzamelingen werden te zijner ere uitgegeven; hij werd lid van talrijke academien en de Mexicaanse filosofische vereniging stelde hem voor voor de Nobelprijs.

Wanneer Kelsen in de laatste jaren nog talrijke verplaatsingen gedaan heeft en in heel de wereld congressen heeft bijgewoond en spreekbeurten heeft gehouden, is hij thans tot een ouderdom gekomen, waarop hij rustig in Berkeley blijft, waar hij onafgebroken arbeidt aan een groot werk over de moderne vertegenwoordigers van de metaphysische leerstellingen op het gebied der filosofie en der politieke theorie.

Dit alles, met zeer uitvoerige details, wordt uiteengezet in het boeiende boek van Rudolf Aladár Métall. De biographie van Hans Kelsen wordt gevolgd door een uiteenzetting over zijn bijzonderste werken, ingedeeld in hoofdstukken, die respectievelijk gewijd zijn aan algemene rechtsleer, het staatsrecht en het volkenrecht, de rechtsphilosophie en het natuurrecht, de sociologie, de politieke theorie en de ideologie-kritiek. Naast dit wetenschappelijk werk wordt de aandacht gewijd aan zijn wetgevende activiteit, inzonderheid in verband met de grondwet van Oostenrijk; verder is er een kapittel over

de vele professoraten die hij heeft uitgeoefend aan talrijke universiteiten, met de onderwerpen die hoofdzakelijk in zijn cursussen behandeld werden. Doch daarmee is de bedrijvigheid van Hans Kelsen niet uitgeput. Want er diende ook nog gehandeld te worden over zijn rechterlijke taak als lid van het Verfassungsgerichtshof en zijn adviserend werk in de vele verslagen die hem gevraagd werden over betwiste punten van staatsrecht en volkenrecht.

Ongeveer de helft van het boek dat we hier bespreken bevat de opsomming van de geschriften van Hans Kelsen en wordt gevolgd door een summiere vermelding van de bijzonderste werken en studiën die aan hem en zijn oeuvre gewijd zijn.

Het is werkelijk verbazend vast te stellen hoe uitgebreid deze opsomming is en hoe zeer Hans Kelsen op internationaal gebied de wetenschappelijke belangstelling heeft gewekt.

Het is gelukkig dat de auteur dit boek heeft samengesteld omdat het voor hen die met het werk van Kelsen niet vertrouwd zijn een voortreffelijke inleiding vormt tot zijn gedachtenwereld en tevens omdat het ons een persoonlijkheid leert kennen van uitzonderlijk wetenschappelijk formaat, maar tevens een man met een sterk karakter, die op bewonderenswaardige wijze het hoofd heeft weten te bieden aan onrechtvaardige tegenkanting, die de moed heeft gehad tot viermaal toe zijn wetenschappelijke carrière herop te bouwen en die tevens het vele onrecht dat hem werd aangedaan met gelijkmoedigheid heeft gedragen, zoals hij de massa der eerbewijzen die hem uiteindelijk te beurt vielen met bescheidenheid en scepticisme in ontvangst heeft genomen.

René Victor

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Bezoek aan de Beurs te Brussel.

Onder de deskundige leiding van de Heer R. Delen, onder-voorzitter in de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, bracht een uitgelezen gezelschap leergierige en financieel geïnteresseerde confraters een bezoek aan het Beursgebouw te Brussel.

Na de boeiende, maar zenuwslopende beursactiviteit te hebben gevolgd gedurende twee uur, waren zij zeer gelukkig de drukte en het rumoer van openingskoersen, termijnen, kontantmarkt, deviezen- en goudhandel de rug te kunnen toekeren om tot rust te komen in een klein restaurant der omgeving. En volgens de gids, was het dan nog een uitzonderlijke rustige beursdag geweest...

Gewapend met konfidentieel verstrekte financiële adviezen, maar lichtelijk onthutst door het rumoer van de levende economie, keerden de verzadigde confraters terug naar de rust van de rolregeling en de rechtsdagen, waar het helse beursritme vooralsnog niet te vrezen is.

Op bezoek bij moderne schilders.

Op zaterdag 3 mei bracht een selekte schare van kunstminnende confraters een bezoek aan enkele Antwerpse protagonisten van de moderne schilder- en andere kunst, zoals een J. Verheyen, G. Van den Brande en C. Bailleux.

Het antieke aspect van hun ateliers die zich bevinden in de hoogste regionen van Antwerpens oudste stadsdeel, en slechts bereikt werden na heel wat kunst- en vliegwerk, stond in omgekeerde verhouding met deze uiterst moderne en totaal abstracte schilderkunst.

Het werd alleszins een zeer leerrijk bezoek en voor de meesten een werkelijke revelatie van de huidige strekking der moderne Antwerpse schilders, die trouwens heel wat roem oogsten in binnen- en buitenland.

Waar Verheyen zijn inspiratie zoekt in de natuur, die hij weliswaar uitbeeldt mits ongeëvenaarde en speciaal bedachte kleurenkombinaties vindt men bij Van den Brande abstracte kubistische motieven, uitgebeeld in zeer felle kleuren.

Bailleux en zijn « Irreal Realities » of vrij vertaald als klank- en lichtspel in plastic bleken wel de meeste, zij het enigszins onbegrijpelijke indruk na te laten.

Bij wijze van verpozing trapte het gezelschap, nog steeds onvermoeibaar, naar de zolder van de Heer Klein, die, qua strekking, met de vorigen weinig gemeen heeft en eerder op vrij klassieke, zij het ook abstracte wijze, natuurimpressies evokeert.

De ontdekkingsstocht eindigde dan op het « Zuid » waar de confraters op ongemeen hartelijke wijze ontvangen werden door Mevr. A. De Decker en haar echtgenoot in hun Galerij « White wide Space », waar de ontmoeting met een onderdaan van Uncle Sam, met spiritistische en andere neigingen alle inspiratie bij de kommentator van deze uitstap gedood heeft...

Wel weze er aan toegevoegd dat de door de gastvrouw en haar echtgenoot aangeboden receptie door de kunstzoekende confraters ten zeerste geapprecieerd werd, al was het maar om van de onverwachte impressies te bekomen.

Conferentie der Jonge Balie Kortrijk.

Dat de « Amerikaanse jurist » huiverig staat tegenover onze theoretische handboeken, werd ons bijgebracht door Mr. Ludo De Gryse van de Brusselse Balie, op dinsdagavond 29 april in het stijlvolle kader van « Marquette » te Marke. Na vroegere uitwijdingen over het Roemeense recht (Prof. V. Ionascu), en de « Middeleeuwse Rechtsstructuren in het Kortrijkse » (Dr. J. Van Rompaey, docent K.U.L.A.K.), was dit de derde bijeenkomst van onze Conferentie (haar mondaine activiteiten niet te na gesproken).

Deze zeer heldere voordracht « synthetiseren » zou niet alleen uiterst moeilijk vallen omdat er werkelijk overvloed is aan interessante gegevens, het zou ook indruisen tegen de optiek van het Amerikaans recht dat, zoals trouwens de voordracht, « analytisch » tewerk gaat... Het aanleren van een juridische werkmethode (in concreto) wordt door het Amerikaans rechtsonderwijs inderdaad torenhoog boven de theoretische kennis van het recht (in abstracto) geplaatst. Relevante vonnissen worden besproken door een professor, die zich liefst zo weinig mogelijk opdringt, en zijn studenten op efficiënte wijze op de latere praktijk voorbereidt.

De talrijke echtgenoten waardeerden dat zij de voordracht zonder enige moeite konden volgen en maar waarde schatten. De aanwezige magistraten noteerden vooral het feit dat wanneer een zaak in de U.S.A. voor de rechtbank wordt gebracht, dit een grote blaam voor de advocaat betekent.

De opgekomen stagiaires ten slotte droomden even bij de gedachte dat in Amerika de gevestigde advocaten gretig naar pas afgestudeerden uitzien.

Na een uitgelezen avondmaal liep het uurwerk ongedwongen verder in de meest confraternale atmosfeer, de Balie van Kortrijk eigen.

Mr. Xavier Verhaeghe

TIJDSCHRIFTEN

Bulletin van de Europese Gemeenschappen, jg. 1969 - nr. 3:

Haferkamp W., Het gemeenschappelijk energiebeleid.

Tijdschrift voor sociaal recht, jg. 1969 - nr. 2:

Van Mensel A., Nog wat over de cliënteelvergoeding.

Nederlands Juristenblad, jg. 1969 - nr. 19:

Van Bemmelen J.M., Belediging en vrijheid van meningsuiting. — Giltay Veth N.J.P., De herziening van art. 117 W.v.S. — Elders J.L.M., « Verkorting van preventieve hechtenis ». — Van der Waerden B., Verlenging « terbeschikkingstelling ». — Esselaer Th. C., N.V. Televisier ca. Het Centraal Bureau voor de Omroep in Nederland en de omroepverenigingen. — Polak J.M., Tuchtrechtspraak en bedrijfsorganisatie.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jg. 1969 - nr. 5041:

Zijlemaker Jb., Fusie van ondernemingen (II, slot). — Lubbers A.G., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Erfrecht.

Journal des Tribunaux, jg. 1969 - nr. 4659:

Ledoux R., La loi belge sur les concessions de vente exclusive et les conflits de compétence dans le Marché commun.

Revue Pratique du Notariat Belge, jg. 1969 - nr. 2554:

Lainé F., Le droit de préemption et les échanges de cultures.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jg. 1969 - nr. 4:

Resp. Profess., Entrepreneur. — Circ. Routière, Lois Fond., Règl. gén., Règl. usuelles. — Domm.-Int., Lésion matérielle, Lésion physique. — Act. en Resp., Procédure. — Ass. Acc., Personnes, Respons. — Ass. Aériennes. — Acc. Trav., Lois Coord. — Ass. Maladie-invalidité.

Recueil Dalloz Sirey (Parijs), jg. 1969 - nr. 18:

Plaisant R., Le nouveau Régime des Brevets d'Invention.

Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie, jg. 1968 - nr. LIV/4:

Stone de Montpensier R.L., Bacon as Lawyer and Jurist. — Stark W., Wirtschafts- und Sozialgeschichte: Parallele oder Konstrast? — Sachsse H., Naturrecht in der Sicht der Naturwissenschaft. — Lautmann R., Normen im Bereich des Jurisprudenz und Soziologie.

Politische Vierteljahresschrift, jg. 1969 - nr. 1:

Singer D., Rückkoppelungsprozesse in internationalen Konflikten. — Seibt P., Das amerikanische Engagement in Vietnam. — Suri Suridar, Die Kasten und der Kommunismus in dem indischen Bundesstaat Kerala. — Wagner H., Strukturen und Typen deutscher Länder, Eine Untersuchung über den Regionalismus in Deutschland.